

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO*

I. Kodeks karny z 1932 r.

Art. 47 § 2 k. k. 1. „Chęć zysku” w rozumieniu art. 47 k. k. z 1932 r. polega na dążeniu do pomnożenia własnego majątku, w szczególności przez zwiększenie stanu czynnego lub zmniejszenie biernego. (4. X. 1932, II 4 K. 547/32).

Art. 47 § 2 k. k. „Chęć zysku” w rozumieniu art. 47 k. k. z r. 1932 winna charakteryzować działanie sprawcy, a nie jego charakter. (4. X. 1932, II 4 K. 547/32).

Art. 97 § 1 k. k. 2. Rozstrzygając, narzucające się wobec art. 2 k. k. 1932, zagadnienie, jaki art. k. k. 1932 odpowiada art. 102 k. k. 1903, Sąd Apelacyjny uznał, że użyty w § 1 art. k. k. 1932 zwrot: — „porozumienie z innymi osobami”, — jak to widać z uzasadnienia części szczególnej projektu k. k. 1932, oznacza spiszek, który ze swej istoty musi dotyczyć pewnego konkretnego czynu, gdy natomiast organizacja komunistyczna jest zrzeszeniem trwałym; ponieważ zaś ma ono na celu obalenie istniejącego w Państwie ustroju, — jest zbrodnią stanu, przewidzianą w § 1 art. 93 k. k. 1932, lecz nie jest spiskiem, ma swój program i taktykę, lecz nie ma określonego planu działania, jaki muszą mieć spiskowcy. — Oczywiście, — kończy swój wywód Sąd Apelacyjny — w łonie organizacji komunistycznej może powstać i spiszek, o jakim mowa w § 1 art. 97 k. k. 1932, w celu dokonania jakiegoś konkretnego zbrodniczego czynu i wtedy tylko będzie miał zastosowanie ten przepis.

3. Przytoczony wywód Sądu Apelacyjnego upada ze względów formalnych, jako oparty na przesłance, powołanej z uzasadnień do projektu k. k. 1932, który z dniem 1 września 1932 stał się obowiązującą ustawą, do której dołączono i obowiązujące uzasadnienia. — Uzasadnienia te, jakoteż głosy i opinie autorów k. k. 1932, które pojawiły się w publikacjach prasy prawniczej i ogólnej

* Ze względu na wejście w życie jednolitego polskiego kodeksu karnego i polskiej procedury karnej na całym terytorjum Polski, orzecznictwo karne S. N. z początkiem 1933 (zesz. I) zostaje skomasowane w jeden dział obejmujący wszystkie ziemie polskie.

W ostatnich czasach, świadczą, — że nowy kodeks należy do typu syntetycznych i obcą mu jest wszelka kazuistyka. — Jeżeli chodzi o działanie zbiorowe w porozumieniu, to spotykamy w nim jeden tylko termin prawny, określający takie działanie, mianowicie; związek (art. 166), wszelkie zaś pokrewne określenie dawniejszych kodeksów, — jak np. spisek, zrzeszenie, banda nie są przyjęte w k. k. 1932. — Ze strony materialnej teoria konkretyzacji czynu byłaby odpowiedniejsza w ustawie, przewidującej formalnie i rodzajowo spisek, lecz nie ma dla niej miejsca w ustawie syntetycznej rozszerzającej zakres stosowania omawianego przepisu, niezastrzegającego oznaczonego konkretnie planu działania sprawy. Natomiast budowa § 1 art. 97 k. k. 1932, w której prawodawca unika nawet przyjętego w art. 166 terminu — „związek” i ucieka się do ogólnego pojęcia — porozumienia, jako podstawy czynu, świadczy, że artykuł ten stanowi wyjątek z przypadków rozmaitych związków przestępczych, podpadających pod art. 166 k. k. 1932, jako zbrodni stanu w przeciwstawieniu do przestępstw przeciwko porządkowi publicznemu, co wynika i z tytułów rozdziałów 17 i 25 kodeksu, tudzież — że prawodawca budowę zbrodni stanu ujął bardzo szeroko, nie uzależniając jej od formy lub sposobów działania, zamkniętych w granicach kazuistycznej terminologii. — Wobec tego nie może ostać się wywód Sądu Apelacyjnego, że § 1 art. 97 k. k. 1932 może mieć zastosowanie do zbrodni stanu wyłącznie w przypadku dokonania konkretnego czynu w sensie spisków przeciwstawieniu do przynależności do komunistycznej organizacji, mającej oddalone w czasie i przestrzeni cele, pomimo że ma ona na celu zbrodnię stanu w zasadzie, lecz nie jest spiskiem, skierowanym na konkretny czyn. Wogóle cały wywód Sądu Apelacyjnego w tym przedmiocie, jako wysnuty z prawnego pojęcia spisku dawnych kodeksów, obcego k. k. 1932, nie nadaje się do rozstrzygnięcia podjętego przez Sąd Apelacyjny zagadnienia.

4. Na poparcie swego poglądu Sąd Apelacyjny, rozpoznając sprawę 1 września r. b. nie bez zasady powołał się na art. 20 przepisów wprowadzających k. k. 1932, mający źródło w § 2 art. 3 rozporządzenia Prezydenta z dnia 19 marca 1928 o przepisach wprowadzających k. p. k. 1928 r., zgodnie z którym przestępstwo, przewidziane art. 166 k. k. 1932, może podlegać na obszarze działania ustawy karnej 1852 sądowi przysięgłych, „jeżeli związek ma na celu zbrodnię stanu z art. 93—98 k. k. 1932”. Jednakowoż podstawa ta upadła, albowiem obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 września 1932 (Dz. U. Nr. 82 poz. 724) głosi, że umieszczone omyłkowo w § 1 art. 20 przepisów wprowadzających k. k. i prawo o wykroczeniach wyrazy: „w art. 166, jeżeli

związek ma na celu zbrodnie stanu (art. 93—98)" — skreśla się. — Obwieszczenie to, jako wyraz zapatrywania prawodawcy, przesądza omawiane zagadnienie w tym sensie, że przypisany oskarżonemu czyn nie może podpadać w żadnym przypadku pod art. 166 k. k. 1932, co upraszcza i przesądza rozstrzygnięcie zagadnienia, w myśl wyrażonej powyżej opinii w tym sensie, że § 1 art. 97 k. k. 1932 stanowi wyjątek z grupy przestępstw, dokonywanych zbiorowo i w porozumieniu w postaci związku dla czynów, stanowiących zbrodnie stanu, jak to przewidywał i ros. k. k. 1903 w stosunku do tych zbrodni w art. 102 k. k. z powołaniem się na art. 100, pomimo że kodeksowi temu nie było obce pojęcie i termin spisku politycznego. — Takie stanowisko k. k. 1932 jest logiczne i celowe, ze względu na wagę i niebezpieczeństwo dla Państwa zbrodni stanu w porównaniu z innymi przestępstwami, dokonywanymi przez osoby, działające w postaci związku, który jest rodzajowem upostaciowieniem ogólniejszego pojęcia działania w porozumieniu. — Skoro zatem oskarżonemu przypisano w wyroku czyn, stanowiący zbrodnię stanu, to czyn ten, pod panowaniem k. k. 1932, musi być kwalifikowany z § 1 art. 97 tego kodeksu. (2. XI. 32, II 1 K. 1263/32).

Art. 187 i nast. k. k. Kodeks karny z r. 1932 nie zna podziału dokumentów na publiczne i prywatne. (4. X. 193, II 4 K. 547/32).

Art. 191 k. k. Świadczenie o stanie zdrowia i o zdolności do pracy jest „świadectwem dotyczącem stosunków osobistych” w rozumieniu art. 191 k. k. z r. 1932. (4. X. 1932, II 4 K. 547/32).

Art. 208 k. k. W myśl art. 208 k. k. z 1932 r. ułatwienie cudzego nierządu ulega karze tylko wówczas, gdy dokonywane jest z chęci zysku, dla bytu zaś przestępstwa z cz. 1 art. 524 k. k. z 1903 roku obojętnem jest, czy stręczono w tym celu, czy też z innych pobudek. (27. IX. 1932, II 1 K. 889/32).

Art. 264 k. k. 1. Wina umyślna jest przesłanką odpowiedzialności karnej za występki z art. 264 k. k. z r. 1932. (7. X. 1932, II 4 K. 691/32).

2. Art. 35 ust. z 18 lipca 1924 r. jest w stosunku do art. 264 k. k. z r. 1932 normą szczególną, wyłączającą stosowanie tego artykułu w wypadku przewidzianym w art. 35 ust. z 18. VIII. 1924 r. (4. X. 1932, II 4 K. 547/32).

II. Kodeks postępowania karnego.

Art. 39 k. p. k. 1. Dorywczą czynność, przedsięwziętą w tym celu, aby zapobiec możliwemu udaremnieniu śledztwa, nie można objąć pojęciem prowadzenia śledztwa w rozumieniu art. 39 k. p. k. (20. V. 1932, II 4 K. 343/32).

2. Przez prowadzenie śledztwa w rozumieniu art. 39 lit. f k. p. k. rozumieć należy przedsięwzięcie w toku śledztwa takich urzędowych czynności sędziowskich, które zmierzają do ustalenia stanu faktycznego i gromadzenia dowodów, jak np. przesłuchiwanie osób, dokonanie oględzin, a zatem czynności, które prowadzą do utworzenia się pewnego poglądu na sprawę w świadomości dokonywającego ich sędziego. (20. V. 1932, II 4 K. 343/32).

Art. 42 k. p. k. 1. Osobisty stosunek, o którym mowa w art. 42 k. p. k., w przeciwieństwie do czysto towarzyskiego ujęcia, pojmować należy, jako taki życiowy stosunek pośredni lub bezpośredni, który znalazł wyraz w konkretnym wypowiedzeniu przez sędziego swojego poglądu na istotę ulegającej osądzeniu sprawy. (27. V. 1932, II 4 K. 344/32).

2. Udział w komplecie sądzącym sędziego, który uprzednio uczestniczył w wydaniu skazującego wyroku dyscyplinarnego, dotyczącego tego samego stanu faktycznego (istoty sprawy), co i proces karny i tego samego materiału dowodowego, obraża art. 42 k. p. k. (27. V. 1932, II 4. 344/32).

Art. 53 k. p. k. Art. 51 (obecnie 53) k. p. k. nie upoważnia do zmiany zasadniczej treści sentencji, a przeto niedopuszczalne jest w trybie powyższego przepisu ustawy, uznanie zawieszenia kary za oczywistą omyłkę pisarską, (27. IX. 1932, II 1 K. 950/32).

§2 *art. 74 k. p. k.* Przepis § 2 art. 74 k. p. k. w redakcji noweli do k. p. k. (Dz. Ust. 1932 Nr. 10 poz. 60), w myśl art. 8 rzezczonej noweli, ma zastosowanie do spraw, będących już w toku postępowania w chwili jej wydania. (14. IV. 1932, II 1 K. 139/32).

Art. 104 i 105 k. p. k. Korzystanie z zeznań jednego małżonka przeciw drugiemu małżonkowi nie jest zabronione w przepisach k. p. k., jeżeli zeznania ich złożone zostały w charakterze oskarżonych. (25. Ił 1932, II 3 K. 1148/31).

Art. 107 k. p. k. Jeśli przy przesłuchaniu w charakterze świadka oskarżyciela prywatnego zachowano postanowienie art. 107 k. p. k. to, mimo, że w protokule skreślono słowo „świadek” a umieszczono „osk. pryw.”. przesłuchanie nastąpiło w charakterze świadka. (24. V. 1932, II 4 K. 387/32).

Art. 110 lit. b. k. p. k. O przeszkodzie z art. 110 b. k. p. k. rozstrzyga sąd według swego swobodnego przekonania, opierając się bądź w własnych spostrzeżeniach, bądź na wynikach stosownych dochodzeń, ewentualnie na opinii biegłych. (26. II. 1932, II 3 K. 1291/31).

Art. 138 k. p. k. Orzeczenie, wydane na podstawie badania daktyloskopijnego, może być uważane za dowód w rozumieniu ustawy;

Istniejący przy Komendzie Głównej Pol. Państwowej referat rozpoznawczy jest urzędem w rozumieniu art. 138 k. p. k., uprawnionym do wydania orzeczenia daktyloskopijnego. (1. II. 1932, II 3 K. 1233/31).

Art. 140 k. p. k. Odczytanie na rozprawie protokołu w języku obcym, nie sprzeciwia się postanowieniom art. 338 k. p. k. (15. VI. 1932, II 3 K. 373/32).

Art. 203 k. p. k. I. Prawidłowo wypełniony dowód doręczenia stanowi podstawę postanowień sądu. Sąd nie ma obowiązku badania z urzędu, czy dowód doręczenia odpowiada rzeczywistości.

2. Środek odwoławczy złożony przez stronę uważać należy za taki, jaki stronie z mocy k. p. k. służy.

3. Prawomocne postanowienie sądu, którym uwzględniono zażalenie spóźnione, tłumaczyć należy tak, jakby takowe przywróciło zażaleniu uchybiony termin.

4. Postanowienie prawomocne, choćby wadliwe i niesłuszne, jeżeli nie jest z mocy prawa nieważne, nadaje stronie prawo lub obciąża ją obowiązkiem i może być uchylone tylko w drodze postępowania przewidzianego w k. p. k. (np. w drodze art. 521, 577, 499 k. p. k.). (4. II. 1932, II 3 K. 1257/31).

Art. 226 k. p. k. Przywrócenie terminu, którego Sąd Apelaacyjny zgodnie z art. 226 (w nowym brzmieniu) i art. 8 noweli z 21 stycznia 1932 dozwolił, wiąże Sąd Najwyższy, nawet wtedy, gdy nie było ani formalnych ani materialnych warunków do uwzględnienia wspomnianego wniosku o przywrócenie terminu. (17. VI. 1932, II 4 K. 480/32).

Art. 233 lit. e) k. p. k. Odmowne postanowienie w kwestji przeprowadzenia dowodu musi być uzasadnione na rozprawie. Późniejsze uzasadnienie odmownego postanowienia dopiero w wyroku nie jest wystarczające i obraży art. 233 e) k. p. k. nie usuwa. (18. II. 1932, II 3 K. 22/32).

Art. 236 k. p. k. Dowód na nieprawdziwość protokołu jest niedopuszczalny, jeśli zarzuca się protokołowi fałsz ale nieświadomy (art. 236 k. p. k.). (31. III. 1932, II 3 K. 89/32).

Art. 291 k. p. k. Przeprowadzenie rozprawy przez Sąd odwoławczy bez zawiadomienia oskarżyciela prywatnego o terminie, stanowi obrazę przepisów art. 291 i 473 k. p. k., powodującą uchylenie wyroku. (13. V. 1932, II 4 K. 342/32).

Art. 339 k. p. k. Zaświadczeń felczerów, które nie podpadają pod pojęcie zaświadczeń lekarskich, nie wolno odczytywać na rozprawie sądowej. (2. II. 32, II 1 K. 792/32).

Art. 366 i 367 k. p. k. Z przepisów art. 366 i 367 k. p. k. wynika, iż w razie wydania wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie, wystarcza określenie czynu zarzucanego oskarżonemu zgodnie z aktem oskarżenia, chociażby sąd podaną przez oskarżyciela kwalifikację prawną czynu nie uważał za prawidłową. (27. 6. 1932, II 3 K. 5.50/32).

Art. 367 k. p. k. Niezgodność między ogłoszonym a pisemnie zredagowanym brzmieniem sentencji, uzasadnia wniosek o sprostowanie omyłki, natomiast nie uzasadnia przyczyny kasacyjnej przeciw temu wyrokowi, który jest przedmiotem postępowania kasacyjnego, t. j. przeciw wyrokowi w redakcji pisemnej. (13. VII. 1932, II 4 K. 247/32).

Art. 367 lit. b). Niewskazanie w sentencji skazującego wyroku przepisu zastosowanej ustawy karnej (art. 367 lit. b) k. p. k.) uzasadnia w myśl art. 497 pkt. h) k. p. k. uchylenie wyroku. (18. II. 1932, II 3 K. 1241/31).

Art. 376 § 3 k. p. k. (obecnie 378). Przepis § 3 art. 376 k. p. k. (obecnie 378) rozumieć należy w ten sposób, że wówczas, gdy sąd przyznał już stronie prawo ubogich, a tem samem prawo do obrońcy (p. b) art. 89 k. p. k.), wyrok należy doręczyć obrońcy. (7. X. 1932, II 4 K. 651/32).

Art. 406 i 416 k. p. k. Uzasadnienie postanowienia odmawiającego wnioskowi o zadanie przysięgłym pytań ewentualnych tem, że „Trybunał uważa obronę oskarżonego złożoną na rozprawie jako wykretną”, narusza zasadę wyrażoną w art. 406 i 416 k. p. k. (11. II. 1932, II 3 K. 9/32).

Art. 476 k. p. k. Ze stanowiska art. 8 noweli z 21 stycznia 1932 r. przepis art. 476 k. p. k. uważać należy za nieobowiązujący także przy ocenie postępowania, przeprowadzonego przed wejściem w życie noweli. (20. V. 1932, II 4 K. 343/32).

§ 3 art. 477 k. p. k. Jeżeli strona dopiero w II instancji przedstawia dowód, który niesłusznie został odrzucony przez Sąd I instancji, a nie wskazała go w wywodzie apelacji, sąd co do tego dowodu postanawia według swego uznania. (19. IX. 32, II 1 K. 868/32).

Art. 489 k. p. k. W sprawach karno-administracyjnych termin do wyvodu kasacji biegnie od chwili doręczenia wyroku prokuratorowi, obojętne jest natomiast czy i kiedy doręczono wyrok władzy administracyjnej, której prawo wyvodu kasacji nie przysługuje. (16. VI. 1932, II 3 K. 546/32).

Art. 491 k. p. k. Postanowienie sądu, przyznające prawo ubogich na skutek wniosku, złożonego przed upływem terminu do wyvodu kasacji (art. 224 k. p. k.), a zapadłe już po upływie tego

zawitego terminu, czyni zadość wymaganiom art. 491 k. p. k. w czasie mocy znowelizowanego punktem § 2 art. 1 ust. z 21 stycznia 1932 (Dz. U. poz. 60) brzmienia art. 492 k. p. k. t. j. w sprawach, w których przed dniem 1 września 1932 doręczono oskarżonemu odpis wyroku.

Obecnie zaś, wedle znowelizowanego rozp. Prez. Rz. z 23 sierpnia 1932 r. (Dz. U. poz. 662) brzmienia § 2 ust. 492 k. p. k. i zgodnie z przepisem lit. e) art. 5 tegoż rozporządzenia, wniosek o przyznanie prawa ubogich, gdyby odpis wyroku doręczono oskarżonemu 1 września 1932 bądź po tym dniu, winienby być złożony w terminie zawitym trzydniowym od daty otrzymania odpisu orzeczenia z uzasadnieniem. (24. IX. 1932, II 2 K. 462/32).

Art. 579 (ob. 602) k. p. k. Jeżeli jeden z oskarżonych zaapelowwał, a Sąd Apelacyjny zmniejszy mu karę, zastosowawszy do niego łagodniejszy przepis ustawy karnej, to okoliczność ta stanowi dla pozostałych oskarżonych o współudział w tej samej sprawie powód do wznowienia postępowania z mocy art. 579 k. p. k. (obecnie 602). (19. IX. 1932, II 2 K. 767/32).

Art. 618 k. p. k. Przesłanką prawnej skuteczności żądania skierowania sprawy na drogę sądową jest wydanie orzeczenia karno-administracyjnego, zaczem zgłoszenie żądania, o którym mowa w art. 618 k. p. k., przedsięwzięte przed wydaniem orzeczenia karno-administracyjnego, musi być uznane za bezskuteczne (nieważne). (24. V. 1932, II 4 K. 369/32).

§ 1 art. 630 (ob. 653) k. p. k. Termin trzymiesięczny, przewidziany w § 1 art. 630 (653) k. p. k. dla żądania odszkodowania za niesłuszne skazanie, nie należy do kategorii terminów procesowych, nie jest on ani terminem zawitym, ani niezawitym, skoro ustanawia jedynie okres czasu, po którym następuje przedawnienie określonych roszczeń materialnych, jego więc przekroczenie skutkuje utratą praw żądania takiego odszkodowania. (12. IX. 1932, II 2 K. 659/32).

III. Ustawa karna skarbowa.

Art. 45—49 u. k. s. Nawet w razie uniewinnienia oskarżonego z zarzutu naruszenia zakazu przywozu towarów z zagranicy, o ile to jednak nastąpiło jedynie ze względów podmiotowych, — sąd winien wydać również orzeczenie w przedmiocie konfiskaty zakwestionowanego towaru jako przedmiotu przestępstwa. (9. VI. 1932, II 3 K. 416/32).

Art. 47 u. k. s. 1. Rozp. z 11. VII. 25 p. 486/25 i z 10. II. 28-p. 113, zakazujące przywozu z Niemiec do Polski przyborów piśmiennych, rysunkowych i malarskich, obejmują przybory piśmien-

ne W obszerniejszym tego słowa znaczeniu, do których należą również numeratory, datowniki, maszyny do spinania i spinacze papieru. (24. V. 1932, II 4 K. 227/32).

2. Zakaz sprowadzania maszyn do pisania i liczenia obejmuje tak maszyny w stanie gotowym, jak i rozłożonym na części, gdyż zwolnienie od powyższego zakazu dotyczy tylko takich składników maszyn, które nie są przeznaczone do złożenia nowej maszyny, lecz do uzupełnienia zużytej. (24. V. 1932, II 4 K. 227/32).

3. Sortymentowi części składowych maszyn nie można odmówić charakteru kompletu, gdyż brak mu nieistotnych części, które dorobić, czy uzupełnić można. (24. V. 1932, II 4 K. 227/32).

IV. Ustawa o państw, pod. przemysłowym (Dz. U. poz. 550/25 r.).

Art. 5 pkt. 5. Sprzedaż towarów na rachunek firmy, nieopłacającej podatku przemysłowego (art. 5 pkt. 5 ustawy o p. p. p.) lub nieoznaczającej ceny sprzedaży, nie może wchodzić w zakres czynności domu składowo-komisowego, lecz musi być uważana za oddzielne przedsiębiorstwo handlowe. (31. III. 1932, II 3 K. 111/32).

Art. 23. 1. Dorywcze i nieposiadające żadnej ochrony ani trwałości rozłożenie towarów na pewnej przestrzeni pod gołem niebem nie może żadną miarą otrzymywać znaczenia „pomieszczenia” w rozumieniu załącznika do art. 23 część II art. 1 kat. czwarta. (18. X. 1932, II 4 K. 716/32).

2. Sam wyszynk trunków nie połączony z podawaniem posiłku w jakiegokolwiek innej formie, jak obiadów, przekąsek ciepłych lub zimnych i t. p., nie jest zakładem gastronomicznym w rozumieniu cz. II lit. A Rozdz. VII kat. II p. 2 załącznika do art. 23 ust. o państw, pod. przem. (31. V. 1932, II 4 K. 399/32).

Art. 24. Przedsiębiorstwo drobnej sprzedaży towarów, zajmujące w pokoju drugiego odrębnego przedsiębiorstwa tylko pewną mniejszą przestrzeń, jest obowiązane wykupywać świadectwo przemysłowe $\sqrt{V}$ kat., odpowiadające niewielkiemu pomieszczeniu. (16. VI. 1932, II 3 K. 423/32).

Art. 75. 1. Jeśli skutek otwarcia konkursu właściciel przedsiębiorstwa nie może spełnić obowiązku przedłożenia ksiąg handlowych (art. 75 ust. o p. p. p.) władzom skarbowym, to winien wypełnić go zarządca masy, przyczem wynikający z § 124 ord. konk. obowiązek zarządu, sporządzenia inwentarza i bilansu nie może stać na przeszkodzie udzieleniu ksiąg na krótki czas, gdyż to nie wyłącza spełnienia obowiązków zarządcy. (24. V. 1932, II 4 K. 364/32).

2. Wedle art. 75 ust. o p. p. p. obowiązek przedłożenia ksiąg handlowych władzom skarbowym obciąża nie tylko „przedsiębiorców” lecz również i tych, którzy z mocy ustawy przedsiębiorstwo reprezentują. (24. V. 1932, II 4 K. 364/32).

Art. 98. 1. Art. 98 ust. o państw, pod. przem. ma na względzie uszczuplenie państwowego podatku przemysłowego; gdy cena posiadanego świadectwa przemysłowego nie jest niższą od ceny świadectwa właściwego — oskarżonego należy uniewinnić z powodu braku cech przestępstwa. (25. V. 1932, II 2 K. 465/32).

2. Pomieszczenie w ustawie z 15. VII. 25 Nr. 79 p. 550 R. U. R. P. o p. p. p. przepisów zawartych w rozdz. VII cyt. ustawy wskazuje, że ustawodawca przez cenę świadectwa przemysłowego lub karty rejestracyjnej miał w art. 98 na myśli cenę, ustaloną w załączniku do art. 23 powoł. ustawy z doliczeniem opłat dodatkowych, przewidzianych w rozdz. VII ustawy. (15. II. 1932, II 3 K. 1247/31).

3. Nie przeczy pojęciu „przedsiębiorstwa gastronomicznego” okoliczność, że towar, wchodzący w zakres tego przedsiębiorstwa, sprzedawany jest także celem spożycia poza przedsiębiorstwem i dlatego sprzedaż tego rodzaju towaru nie stanowi przedsiębiorstwa oddzielnego, od którego należałoby opłacić odrębny podatek. (31. V. 1932, II 4 K. 400/32).

Art. 103. Przestępstwo z art. 103 o państw, pod. przem. jako (polegające na opuszczeniu wbrew nakazowi z art. 55 powoł. ustawy, jest przestępstwem zwinionem a nie przypadkowym, a więc rozmyślnem lub nieumyślnem.

Pytanie, czy sprawca opuszczenia ponosi winę, rozstrzyga sąd na podstawie rozważenia zwykłej przezorności jakoteż i przezorności konkretnej, której można się było spodziewać od sprawcy ze względu na jego uzdolnienie lub stanowisko zawodowe. (15. II. 1932 r., II. 3 K. 1269/31).

V. Ust. niem. z 29. IV. 1900 o energii elektrycznej
(Dz. Ust. Rz. str. 228).

Czerpiący energię elektryczną, mimo wyłączenia prądu i zaplombowania licznika, dopuszcza się przestępstwa z § 1 ust. z 29. IV. 1900 r. (7. X. 1932 r., II. 4 K. 670/32).

VI. Ust. niem. z 30. VI. 1900 o zarazie (Dz. U. Rz. str. 306).

Zarządzenia ochronne, o których mówi § 20 ust. z 30. VI. 1900 roku, są zarządzeniami przedewszystkiem zapobiegawczymi, wobec czego władza odnośna (§ 12 ust. 28. VIII. 1905) uprawniona jest do

ich wydawania nie tylko w celu niedopuszczenia rozszerzenia się istniejącego już niebezpieczeństwa, ale także w celu zapobieżenia niebezpieczeństwa powstania zarazy. (22. V. 1931 r., II. 4 K. 187/31).

VII. Rozp. Rady Pełnomocn. Lud. z 13. I. 1900 (Dz. Ust. Rz. Niem. Nr. 7).

§ 3. 1. Posiadające moc ustawy, rozp. Rady Pełnomocn. Lud. z 13. I. 1900 r. odnosi się nie tylko do tej broni, którą „ludność” w chwili wydania rozporządzenia posiadała, ale do każdej broni nieprawnie (unbefugt) posiadanej. (24. V. 1932 r., II. 4 K. 888/31).

2. Rozp. Rady Pełnomocn. Lud. z 13. I. 19 r. ustanawia ogólny zakaz posiadania broni palnej, przyczem podpada pod nie również bezprawne posiadanie broni palnej, nabytej dopiero po upływie okresu wyznaczonego do wydania broni. (24. V. 1932 r., II. 4 K. 883/31).

VIII. Ust. z 10. VI. 1926 o warunkowem zawieszeniu według trwania kary (Dz. U. poz. 354).

Przedmiotem warunkowego zawieszenia wykonania kary może być tylko kara niewykonana. (14. VII. 1932 r., II. 3 K. 528/32).

IX. Rozp. Prez. Rz. z 31. VIII. 26 o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku. (Dz. U. poz. 527).

1. Ustalenie cen przedmiotów powszedniego użytku na podstawie rozp. Prez. Rz. z 31 sierpnia 1926 poz. 527, jako mające ściśle lokalne znaczenie, nie wymaga ogłoszenia w dzienniku wojewódzkim dla uzyskania mocy obowiązującej, skoro obowiązek ogłoszenia lokalnej taryfy w Dzienniku Wojewódzkim w przepisach odnośnych nie jest przewidziany. (27. V. 1932 r., II. 4 K. 372/32).

2. Art. 38 i 122 rozp. Prez. Rz. P. z 19. I. 1928 r. poz. 86 w związku z § 1 i 7 rozp. Rady Min. z 5. VII. 1928 r. w sprawie dzienników wojewódzkich (D. U. poz. 648) nie znoszą właściwości dzienników powiatowych i innych wydawnictw urzędowych wogóle, lecz tylko w zakresie, zastrzeżonym dziennikom wojewódzkim. (27. V. 1932 r., II. 4 K. 327/32).

X. Reguł. Min. Spr. Wojsk, z 5. V. 1927 r. o broni palnej.

§ 3. Przepisy regulaminu Min. Spr. Wojsk, z 5. V. 1927, regulującego posiadanie broni palnej przez oficerów rezerwy, jako nieogłoszonego w dzienniku ustaw, nie stanowią ogólnie obowiązujących norm prawnych. (24. V. 1932 r., II. 4 K. 670/32).

XI. Rozp. Prez. Rzeplitej z dn. 7. VI. 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. poz. 468).

Art. 126. Czyn, który był przewidziany w art. 310 k. k. z 1903 roku, jako niezagrożony obecnie karą w powszechnych ustawach karnych, ulega osądzeniu na zasadzie art. 126 prawa przemysłowego (Dz. Ust. poz. 468/27) w drodze postępowania karno-administracyjnego (art. 618 k. p. k.). (23. IX. 1932 r., II. 1 K. 835/32).

XII. Rozp. Prez. R. P. z 24. VI. 1927 o zagospodarowaniu lasów (Dz. V. poz. 504).

Art. 42. 1. Wykarczowanie pozostałych po wycięciu drzew pniaków nie dowodzi samo przez się zamiaru zmiany rodzaju uprawy, o ile nie przedsięwzięto na danym gruncie jakiegokolwiek czynności wskazującej niewątpliwie na to, że grunt ten ma być w przyszłości w inny sposób uprawiany i użytkowany niż dotąd.

2. Błąd co do okoliczności, czy właściwy urząd wydał zezwolenie na zmianę uprawy gruntu, jest błędem faktycznym. (21. III. 1932 r., II. 3 K. 75/32).

3. Podmiotem przestępstwa z art. 42, rozp. Prez. R. P. z dn. 24 czerwca 1927 p. 504 D. U. R. P. może być zarówno sam właściciel jak również każda osoba, na którą tenże przelał swe uprawnienia n. p. dzierżawca, nabywca drzewostanu, pełnomocnik administrator i t. p.

4. Usuwanie posuszu i wiatrołomów nie może być uważane za bezprawne cięcia w rozumieniu art. 42 pow. rozporządzenia. (27. VI. 1932 r., II. 3 K. 474/32).

XIII. Rozp. Woj. Pozn. z 15. II. 1928 (Dz. Ust. Nr. 7 a p. 67).

§ 60. Do skazania z § 60 rozp. z 15. II. 28 nie jest dostateczne ustalenie, że pies oskarżonego biegł bez kagańca, lecz koniecznym jest także stwierdzenie, że pies ten należał do jednej z grup podanych w myśl wyżej wymienionego przepisu nakazowi noszenia kagańców. (18. III. 1932 r., II. 4 K. 173/32).

XIV. Rozp. Prez. z 22. III. 1928 o postępowaniu administracyjnym. (Dz. U. Poz. 341).

Art. 23 i 80. Akty administracyjne uzyskują moc obowiązującą bądź przez ogłoszenie w odnośnych czasopismach (art. 38 rozp. Prez. Rz. P. z 19. I. 28 o org. i zakr. działania władz admin. ogólnej D. U. poz. 86), bądź też przez doręczenie osobie interesowanej (art. 23 i 80 rozp. Prez. Rz. P. z 22. III. 28 o postępowaniu admin. D. U. poz. 341). (27. V. 1932 r. II. 4 K. 372/32).

XV. *Rozp. Prez. z 22. III. 1928 o dozorcę nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. poz. 343).*

§§ 3 i 5. Rozporządzenie Prezydenta R. P. z 22 marca 1928 Dz. U. poz. 343 nie zawiera osobnego przepisu o odpowiedzialności kierownika zakładu, który zatem odpowiada za przestępstwa, przewidziane w rozporządzeniu, na równi z innymi sprawcami w wypadku winy umyślnej lub nieumyślnej. (20. V. 1932 r., II. 4 K. 367/32).

Stefan Bleszyński,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks cywilny Król. Polskiego 1825 r.

Art. 36. Wybór środka niezbędnego do ratowania interesów nieobecnego zależy od uznania Sądu, wobec czego zezwolenie na sprzedaż części majątku nieruchomości, pozostałego po nieobecnym, nie stanowi obrazy obowiązujących przepisów K. C. P. (1. VI. 1932 r., I. C. 2875/31).

Art. 375. W wyjątkowych przypadkach, dla zachowania interesów pozostającego pod opieką, Sąd może odstąpić od postanowień Kodeksu co do składu rady familijnej. (3. VI. 1932 r., I. C. 2285/31).

Art. 416. Ponieważ od Sędziego Pokoju (obecnie Grodzkiego) zależy wybór członków rady familijnej z liczby osób, wskazanych w ustawie, a zatem i decyzja, czy dana osoba nadaje się do pełnienia obowiązków członka rady familijnej, tem samem od Sędziego Pokoju zależy i zmiana członka rady, o ile okaże się niezdatność jego w sprawowaniu swych obowiązków (art. 416 K. C. P.). (3. VII 1932 r., I. C. 2285/31).

Art. 494. Ponieważ udział lekarza, czy jako eksperta, czy jako świadka, przy wydaniu przez Sąd decyzji, pozbawiającej woli, nie jest przez prawo wyraźnie zastrzeżony, choć słusznie przez Sądy wyrokujące stosowany, tem bardziej nie jest on konieczny w wypadku, gdy Sąd sam przekonał się, iż niema dostatecznych danych do pozbawienia woli lub dodania doradcy prawnego. (23/30. VI. 1932 r., I. C. 268/32).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 700. Z zasadniczego przepisu art. 700 K. C., w związku z art. 526 i 543, ustanawiającemi charakter rzeczowy służebności, wynika, iż jeżeli w akcie działu lub sprzedaży części dziedziny

władczej żadnych zgoła zastrzeżeń lub wzmianki co do służebności nie uczyniono, to służebność nadal ipso jure należeć się będzie proporcjonalnie każdej z części, natomiast przeciwny stan rzeczy, t. j. ewentualne zrzeczenie się uprawnienia do serwitutu, płynącego z art. 700 K. C., winno być wyraźnie w odnośnym akcie zastrzeżone. (2. VI. 1932 r., I. C. 2786/31).

Art. 726. Z art. 726, który wyraża (jak również i art. 912 K. C., dotyczący darowizn i testamentów) zasadę wzajemności materialnej, niewątpliwie wynika, iż cudzoziemiec może odziedziczyć majątek w Polsce (na terenie, pozostającym pod rządem Kod. Cyw. Napoleona) tylko o tyle, o ileby obywatel polski mógł w danym państwie cudzoziemskim odziedziczyć takich majątek; przepis powyższy pozostał w mocy pomimo dokonanej przez prawodawcę polskiego nowelizacji powołanego w art. 726-ym art. 11-go K. C. Nap., który w Kod. Cyw. Król. Polsk. otrzymał brzmienie zmienione, zmiana jednak nie podważa samej wyrażonej w nim zasady wzajemności w używaniu praw cywilnych przez cudzoziemców w Polsce. (22. VII—6. VII. 32 r., I. C. 724/32).

Art. 778. Samo niezwrócenie przez spadkobiercę doręczonego mu wezwania na rozprawę sądową w sprawie, która toczyła się przeciwko spadkodawcy, i niezaprotestowanie przeciwko zapoznaniu go do tej sprawy na miejsce zmarłego pozwanego nie może być uważane za przyjęcie spadku, gdyż nie stanowi czynu, lecz tylko zaniechanie, i nie zawiera w sobie wyrażenia przez spadkodawcę woli w kierunku przyjęcia na siebie przymiotu spadkobiercy. (20. VII. 1932, I. C. 2702/31).

Art. 778. Sama okoliczność, iż skarżący dopuścił do zapadnięcia przeciwko niemu wyroku I. instancji i zgłosił zrzeczenie się spadku już po wydaniu tego wyroku, który zaskarżył, nie pozbawia mocy dokonanego zrzeczenia się, gdyż w myśl art. 800 K. C., mającego, jak uznaje judykatura, zastosowanie nie tylko do przyjęcia upadku z dobrodziejstwem inwentarza, lecz również i do zrzeczenia się spadku, dopiero zapadnięcie przeciwko spadkobiercy wyroku prawomocnego, skazującego go w charakterze spadkobiercy prostego i bezwarunkowego, nadaje mu ten przymiot w stosunku do osób, na których rzecz wyrok uprawomocnił się. (20. VII. 1932, I. C. 2702/31).

Art. 931. Przyjęte na siebie przez ojca zobowiązanie złożenia pewnej sumy pieniężnej na rzecz córki, mające źródło nie w chęci uczynienia szczodrobliwości, lecz w wykonaniu obowiązków, wpływających ze stosunków rodzinnych, dla ważności swojej nie wymaga formy aktu urzędowego, przepisanej w art. 931 K. C. (20. V. 1932, I. C. 2821/31).

Art. 1133. Nie może wypuszczający w wieczystą dzierżawę lub jego następca prawny domagać się uznania, iż prawo wieczystej dzierżawy wygasło wskutek niepłacenia czynszu przez wieczystego dzierżawcę w okresie czasu i na warunkach, określonych w konsensie, chociażby takie zastrzeżenie było zamieszczone w konsensie i wciągnięte do wykazu hipotecznego, gdyż zastrzeżenie to, jako sprzeczne z prawem (art. 1133 K. C.) i z samym charakterem wieczystej dzierżawy, jest nieważne. (25. V. 1932, I. C. 367/32).

Art. 1153. W myśl art. 1153 K. C. procent prawny biegnie od dnia skargi, chociażby sprawa z powodu skreślenia jej z wokandy była w ciągu dłuższego czasu bez ruchu. (6. VII. 1932, I. C. 2711/31).

Art. 1235. Wypłacenie pracownikowi przez pracodawcę jakiegokolwiek dobrowolnego z jego strony wynagrodzenia za pracę, poza wynagrodzeniem umownym, stanowi wykonanie przez pracodawcę jego zobowiązania naturalnego, mającego przyczynę godziwą — chęć wynagrodzenia za pracę, i takie wynagrodzenie, wypłacone dobrowolnie pracownikowi, nie może, stosownie do przepisu ust. 2 art. 1235 K. C. ulegać zwrotowi na żądanie pracodawcy, jeżeli wypłata tego wynagrodzenia nastąpiła bez błędu w tej mierze ze strony pracodawcy i bez podstępu ze strony pracownika. (2. VI. 1932, I. C. 2967/31).

Art. 1289. Od chwili ogłoszenia upadłości nie jest dopuszczalne żadne potrącenie długu na szkodę masy upadłości. (23. VI. 1932, I. C. 2704/31).

Art. 1384. Nie może być żądane od Państwa odszkodowanie z powodu skonfiskowania produktów, dokonanego przez Starostwo na zasadzie art. 4 ustawy z dn. 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej i art. 12 ustawy z dn. 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmian w tejże ustawie, gdyż zarządzenia Starostwa w przypadku były aktem władzy, okoliczność zaś, iż pomienione produkty zostały następnie przez Starostwo sprzedane, nie nadaje czynnościom Starostwa charakteru gospodarczego, sprzedaż bowiem była jedynie następstwem konfiskaty. (3. VI. 1932, I. C. 78/32).

Art. 2252. Z zawieszenia biegu przedawnienia z powodu nieletności jednego z pozywających współsukcesorów może korzystać i jego pełnoletnie rodzeństwo, dochodzące łącznie z nim swych praw do osady spadkowej. (8. VI. 1932, I. C. 2457/31).

Prawo o przywilejach i hipotekach z 1825 r.

Art. 9 p. 9. Opłata celna, jako podatek nakładany na poszczególne osoby z racji przewiezienia towaru przez granicę i ściśle związany z konkretnym przedmiotem, podatkiem tym obciążonym, nie należy do podatków i opłat powszechnych w rozumieniu art. 9 p. 9 prawa o przyw. i hipot. (23/30. VI. 1932, I. C. 2960/31).

Prawo cywilne ziem wschodnich (t. X cz. 1 Zw. Pr.).

Art. 220. Wytoczenie przez nieletniego, mającego lat 17, powództwa o spadek bez zgody kuratora nie może powodować umorzenia postępowania w sprawie na wniosek strony przeciwnej, gdy w toku postępowania kurator już był ustanowiony i powództwo nieletniego popierał, albowiem przepisy, ograniczające zdolność osób nieletnich do działania pod rygorem, iż czynności, dokonane przez nich bez zgody kuratora, są nieważne, mają na celu ochronę ich praw, nie mogą przeto ze szkodą nieletnich dotyczyć takich czynności nieletniego, które uznane zostały przez kuratora za celowe i ku ochronie praw nieletniego zmierzające. (25. VII. 1932, I. C. 2382/31).

Art. 560. Osoby, należące do służby cerkiewnej, względnie rodziny tych osób, mogły mieć grunty cerkiewne jedynie w swem użytkowaniu pod pewnymi warunkami (por. art. 15, 25—34 dod. do art. 453 t. IX Zw. Pr. wyd. 1899 r.) i przeto tego rodzaju grunty, jako przeznaczone do użytkowania, nie mogły przez zasiedzenie stać się własnością osób użytkujących bez względu na to, ile czasu ich użytkowanie trwało (art. 560 t. X cz. 1 Zw. Pr.). (25. VII. 1932, I. C. 2242/31).

Art. 1184 p. 5. Istota zwyczaju włościńskiego, którego mocą syn lub córka, którzy opuścili gospodarkę ojca, przechodząc na gospodarkę swej żony lub męża, tracą prawo do ojcowizny, sprowadza się do tego, że zgodnie z ustrojem majątkowym rodziny włościńskiej, prawa takich dzieci do ojcowizny ustępują przed prawami tych uprawnionych do spadkobrania członków rodziny, którzy mieszkają na gospodarce i swoją pracą przyczyniają się do jej zachowania; o ile jednak takich uprawnionych do spadkobrania niema, spadek nie przechodzi na skarb państwa jako bezdziedziczny, gdyż takich przypadków art. 1162 t. X cz. 1 Zw. Pr. nie przewiduje, przechodzi więc na rzecz tych dzieci, które naskutek małżeństwa opuściły gospodarkę ojcowską. W ten sposób zarzut, iż dana osoba z mocy zwyczaju przez wyjście na inną gospodarkę utraciła prawo do ojcowizny, sprowadza się w istocie rzeczy do wskazania, iż do majątku ma pierwszeństwo inny spadkobierca, który gospodarki nie opuszczał; wobec tego zarzut taki nie służy innemu spadkobiercy, który również opuścił ojcowiznę, oraz osobie obcej dla spadku, która żadnych praw nie posiada. (18. VIII. 1932, I. C. 2488/31).

Art. 1392. Przepis ust. 2 art. 1392 jest bezwzględny i zastosowanie jego nie jest zależne od tego, czy w akcie sprzedaży zostało zamieszczone, jak tego wymaga ust. 1 art. 1392, zastrzeżenie o pozostawieniu majątku w sporze. (25. V. 32, I. C. 2628/31).

Ogólna Ustawa ros. kolei żelaznych (Zw. Pr. t. XII cz. I).

Art. 92. Sąd, uznając winę kolei z powodu braku strzeżonego szlabanu na przejeździe, obowiązany jest wyjaśnić, czy przejazd może być zaliczony do liczby tych, które (okólnik Minist. Kolei z d. 17 stycznia 1921 r. Dz. Urz. Min. Kol. Żel. Nr. 5) mogą być niezabezpieczone z obsługiwaniem zamknięciem ze względu, że na linii nie odbywa się ruch pociągów szybkojeźdźnych (ponad 40 klm, na godzinę) lub że posiadają warunki dostatecznej widzialności, czy tor przecina drogę słabo uczęszczaną i wreszcie czy przez kolej zachowane były środki ostrzegawcze celem zapobieżenia nieszczęśliwym wypadkom (tablice ostrzegawcze, sygnały świetlne lub akustyczne). (11. V. 1932, I. C. 265/32).

Ustawa z d. 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. za r. 1920 poz. 7).

Art. 16. Nie upoważnia Sądu do oddalenia powództwa o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych ustalenie, za ilość godzin nadliczbowych nie była ściśle sprawdzana, kontrola bowiem podawanych przez pracowników danych, dotyczących pracy ponad normę, zależy od pracodawcy. (18. V. 1932, I. C. 548/32).

Zapłata za pracę w godzinach nadliczbowych może być dokonana w formie gratyfikacji, przyczem w razie sporu Sąd w każdym poszczególnym przypadku winien rozważyć, czy gratyfikacja była przyznana jako ekwiwalent za pracę w godzinach nadliczbowych, czy też z innego tytułu. (8. VI. 1932, I. C. 2301/31).

Samo pozostawanie pracownika w zakładzie pracy za zgodą lub wiedzą pracodawcy, a nawet choćby tylko bez sprzeciwu ze strony pracodawcy, poza godzinami normalnymi dla wykonania koniecznej pracy, której pracownik nie mógł wykonać w godzinach normalnych, i wykonywanie takiej pracy w godzinach nadliczbowych stanowi dla pracownika podstawę do żądania wynagrodzenia go za pracę w godzinach nadliczbowych. (10. VIII. 1932, I. C. 2522/31).

Ustawa z d. 19. V. 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. U. poz. 272).

Art. 3. Właściciel parku, w którym gra zaangażowana orkiestra, nie jest obowiązany zgłaszać członków tej orkiestry do ubezpieczenia na wypadek choroby, gdy zawarł umowę nie z nimi, lecz ze związkiem zawodowym muzyków, który występował w roli przedsiębiorcy i z którym wiąże pomienionych członków orkiestry stosunek służbowy, wyrażający się w tern, że związek zawodowy,

a nie właściciel parku, dysponuje ich pracą, wynagradza tę pracę i zwalnia z pracy, według swego uznania. (23. VI. 1932, I. C. 486/32).

Art. 15. Przepisy ustawy z d. 19 maja 1920 r., poza odpowiedzialnością pracodawcy przed kasą chorych (art. 16), nie przewidują odpowiedzialności tegoż przed pracownikiem z tytułu nieubezpieczenia ostatniego na wypadek choroby, i przeto pracownik, nie chcąc być pozbawionym świadczeń, jakieby mógł otrzymać od kasy chorych, w razie choroby, winien sam dbać o to, aby był należycie w tej kasie zarejestrowany, i nie może rościć pretensji do swego pracodawcy z powodu niewykonania tego przez ostatniego. (21. VII. 1932, I. C. 2648/31).

Ustawa z d. 11. IV. 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. poz. 406).

Art. 11 ust. 2 lit. „a”. Pomieniony przepis ustawy nie uzależnia możliwości korzystania przez pozbawionego pracy lokatora z przywileju, uchylającego skutki niepłacenia komornego z powodu braku pracy, od poprzedzającego stratę tej pracy akuratnego płacenia komornego. (23. V. 1932, I. C. 2336/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 14. V. 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań. (Dz. U. za r. 1925 poz. 213).

§ 5. Miara przerachowania, wskazana w § 5 rozp. walor., ma zastosowanie tylko w przypadku, gdy nieruchomość lub główna jej część przynosi dochód pod postacią komornego, określonego na podstawie ustawy o ochronie lokatorów, w pozostałych zaś przypadkach, a więc również w przypadku, gdy nieruchomość użytkowana jest przez samego właściciela, nieruchomość hipoteczna podlega przerachowaniu na zasadzie § 6 rozp. walor.; przytem żadnych wyjątków od powyższej zasady dla wiarytelności, zabezpieczonych na nieruchomościach instytucyj dobroczynnych i społecznych, mających jedynie cele humanitarne na względzie, rozporządzenie waloryzacyjne nie przewiduje (por. orzec. Sądu Najw. Nr. 97/31 r.). (27. IX. 1932, I. C. 3016/31).

§ 39. Należność, która w wydanym wyroku już została częściowo zwaloryzowana, t. j. zasądzona nie w pierwotnej nominalnej wysokości, lecz w wyższej sumie ze względu na deprecjację pieniądza, może podlegać jedynie „dalszemu” przerachowaniu, o którym mówi ostatnie zdanie § 39 rozp. walor., a które winno polegać w przypadku, gdy Sąd zasądził należność według podanych w skardze powodowej cen z daty wytoczenia powództwa, na wzięciu pod uwagę spadku waluty w okresie czasu po wytoczeniu powództwa. (22. VI. 1932, I. C. 2471/32).

§ 39. Przy przerachowaniu należności, zasądzonej prawomocnym wyrokiem, następuje tylko przewartościowanie zasądzonej sumy, nie zaś ponowne osądzenie całej sprawy, i przeto kwestja wartości przedmiotu, za który należność przypada, jako prawomocnie i definitywnie rozstrzygnięta, nie może być przedmiotem powtórnego rozpoznania. (22. VI. 1932, I. C. 2471/).

Ustawa z d. 3. VI. 1924 r. o poczcie, telegrafii i telefonii
(Dz. U. za r. 1931 poz. 57).

Art. 13. Ustawienie przez koncesjonariusza prywatnych urządzeń telefonicznych (Polską Spółkę Akc. Telefoniczną) słupów telefonicznych i podpór na gruncie prywatnym wbrew woli właściciela, a bez wyjednania zarządzenia właściwej władzy administracyjnej, uprawniającego koncesjonariusza do korzystania z powyższego gruntu w drodze przymusowej, stanowi czyn samowolny, wkraczający w dziedzinę praw prywatnych właściciela, który wobec tego ma prawo szukać obrony w drodze procesu cywilnego. (17. VIII/7. IX. 1932, I. C. 2849/31).

Prawo wekslowe z d. 14. XI. 1924 r. (Dz. U. poz. 926).

Art. 75. Przedmiotem skargi z art. 75 i 101 Pr. Weksl. nie jest w zasadzie suma wekslowa, lecz suma pieniężna, o którą wystawca wekslu własnego mógł się niesłusznie zubożać wskutek nastąpienia przedawnienia, nabywca przeto wekslu powinien w drodze zwykłego postępowania udowodnić, czy i jaką walutę wystawca otrzymał i naczem niesłuszne zubożenie wystawcy przy jednoczesnym zubożeniu nabywcy polegało. Skarga z art. 75 Pr. Weksl. nie jest więc równoznaczna ze skargą z wekslu i przejść ze skargi wekslowej do skargi z powołanego artykułu stanowi zmianę istoty skargi, niedozwoloną przez art. 332 Ust. post. cyw. (14. VII. 1932, I. C. 2779/31).

Ustawa z d. 15. VII. 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. poz. 550).

Art. 92. Ruchomości, stanowiące własność właściciela willi, umieszczone w pensjonacie płatniczki podatku przemysłowego niezależnie od wydzierżawienia jej całej nieruchomości, ulegają odpowiedzialności za podatek przemysłowy, wymierzony z tytułu prowadzenia pensjonatu, natomiast na ruchomości, wydzierżawione przez właściciela willi wraz z całą willą, jako jej przynależność i stanowiące w myśl art. 524 K. C. nieruchomość z przeznaczenia, odpowiedzialność za powyższy podatek się nie rozciąga. (27. V. 1972, I. C. 2410/31).

Ustawa z d. 2. VIII. 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych (Dz. U. poz. 580).

Art. 9. Artykuł ten, stanowiąc, iż strony mogą poddać stosunek obowiązkowy któremukolwiek z praw obowiązujących w Polsce, dotyczy jedynie takich stosunków obowiązkowych, w których strony mogą ułożyć swe prawa i obowiązki według swego uznania, natomiast nie obejmuje stosunków, wchodzących w zakres porządku publicznego, uregulowanych prawem bezwzględnie obowiązującym, któremu umowy ubliżać nie mogą. Wobec tego, ponieważ rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych jest prawem porządku publicznego, nie ma prawnego znaczenia umowa, poddająca stosunek pracy, wykonywanej poza obszarem województwa śląskiego, ustawom, na tym obszarze obowiązującym i mniej korzystnym dla pracujących. (6. IV. 32, I. C. 3052/31).

Ustawa z 2. VIII. 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. U. poz. 581).

Przepisy ustawy z d. 2 sierpnia 1926 r. nie mają zastosowania do stosunków, powstałych przed jej wejściem w życie. (22. VII. 32, I. C. 724/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 27. X. 1926 r. o unieważnieniu tytułów na okaziciela (Dz. U. poz. 654).

Art. 1 ust. 3. Wymagany w ust. 3 art. 1 rozporządzenia z d. 27. X. 1926 r. dowód podlega przeprowadzeniu nie tylko w stosunku do tytułów na okaziciela, zabezpieczonych w trybie administracyjnym w Głównym Urzędzie Likwidacyjnym, lecz również do tytułów, zabezpieczonych w trybie postępowania sądowego w myśl ustawy z d. 26. VII. 1919 r. (13. V. 1932, I. C. 2361/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 26. VIII. 1927 r. o odpowiedzialności Skarbu Państwa za przesyłki pocztowe, telegramy i rozmowy telefoniczne (Dz. U. poz. 679).

Art. 12. Właściciel konta czekowego w P. K. O., który z konta tego przekazał za pośrednictwem P. K. O. trzeciej osobie pewną sumę, legitymowany jest do wytoczenia powództwa o tę sumę, gdy nie została ona wydana odbiorcy wskutek przywłaszczenia jej przez urzędnika pocztowego. (10/31. III. 1932, I. C. 1590/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 24. XI. 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. poz. 911).

Art. 112. Przedawnienie, przewidziane w ust. 3 art. 56 rozporządzenia z d. 24 listopada 1927 r., dotyczy roszczeń, skierowa-

nych do Zakładu Ubezpieczeń, lecz nie do pracodawcy; ostatni, w myśl art. 112 w związku z art. 106 pomienionego rozporządzenia, jest odpowiedzialny materialnie za szkody, wyrządzone pracownikowi przez zaniedbanie zgłoszeń, przepisanych rzeczonem rozporządzeniem, bez względu na niezgłoszenie się do Zakładu Ubezpieczeń pracownika, który sam rejestrować się tam nie jest obowiązany. (21. VII. 1932, I. C. 2648/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. poz. 323).

Art. 2. Jako kryterjum zaliczenia majstrów do kategorii pracowników umysłowych wzięto ich zdolności organizacyjne i wykształcenie techniczne, chociażby oparte na dłuгоletniem doświadczeniu, a nie ich wykształcenie ogólne, nie stoi więc na przeszkodzie uznaniu majstra za pracownika umysłowego okoliczność, iż jest on zaledwie piśmiennym; art. 2 rozporządzenia z d. 16 marca 1928 r. poz. 323 wogóle nie wymaga, iżby wszystkie kategorie osób, uważanych podług przepisów tego rozporządzenia za pracowników umysłowych, musiały posiadać pewne minimalne wykształcenie ogólne. (21. IX/12. X. 1932, I. C. 2968/31).

Art. 24. Z przepisu art. 24 rozporządzenia Prezydenta Rzp, z d. 16 marca 1928 r. Dz. U. poz. 323 wynika, iż wzmianki o niedbalstwie lub złej woli pracownika, stanowiących w myśl art. 32 wspomnianego rozporządzenia ważną przyczynę do rozwiązania umowy pracy, pracodawca nie ma możności umieścić w wydanem pracownikowi świadectwie, nie pozbawia go to jednak prawa dowodzić istnienia takiej przyczyny wszelkimi dopuszczalnemi w ustawie sposobami; nie obraża wobec tego zasady „lettres passent temoins” oparcie przez Sąd swego wniosku co do przyczyn zwolnienia pracownika na zeznaniach świadka, stwierdzającego niedbałe wykonywanie przez niego obowiązków, chociaż w świadectwie była wskazana inna przyczyna. (27. V. 1932, I. C. 2388/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 22. III. 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. poz. 350).

Art. 1. Spory o roszczenia robotników zatrudnionych w ogrodnictwie, t. j. w zakładach, wyłącznie lub przeważnie wytwarzających na roli produkty ogrodnicze, a więc w przedsiębiorstwach, nieposiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, lecz charakter wyłącznej lub przeważającej wytwórczości rolnej, połączonej ze zbytem własnych produktów ogrodowych, nie podlegają właściwości sądów pracy. (10. VIII. 1932, I. C. 2431/31).

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. I. VIII. 1930 r., dotyczące wykonania w stosunku do obywateli sowieckich art. 40 ustawy o prawie prywatnem międzynarodowem (Dz. U. poz. 484).

§ 1. W myśl przepisów pomienionego rozporządzenia zatwierdzenie wniosku o hipoteczne ujawnienie aktu w przedmiocie sprzedaży nieruchomości przez obywatela Z. S. R. R. obywatelowi polskiemu nie może być uzależnione od złożenia zaświadczenia, o którym jest mowa w § 1 tego rozporządzenia, jeżeli akt ten spisany został przed wejściem w życie rzeczzonego rozporządzenia. (Skład 7 sędziów. 22. IV. 1932, I. C. 1202/31).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 1. W myśl powszechnie przyjętych norm współżycia międzynarodowego państw cywilizowanych uszanowana być winna niezawisłość każdego z nich, skąd płynie zasada równości państw, polegająca na tem, że w stosunkach prawnych państwa są równouprawnione, z czego płynie dalsza konsekwencja, że państwo nie może podlegać jurysdykcji władzy innego państwa; od tej zasady tylko w pewnych warunkach ze względu na naturę danego stosunku dopuszczone są wyjątki, gdzie obce państwo może być poddane jurysdykcji sądu krajowego. (18. III. 1932, I. C. 2062/31).
Spór o uznanie za nieważne zwolnienie pracownika magistratu z pracy ulega rozpoznaniu sądów powszechnych. (8. VI. 1932, I. C. 622/32).

Art. 161³ p. 6. Nabywca wekslu z mocy indosu po proteście z powodu niezapłacenia, który to indos, w myśl art. 19 Pr. Weksl., ma tylko skutki zwykłej cesji prawa cywilnego, nie może być zaliczony do osób, wymienionych w p. 6 art. 161³ U. P. C., i nie ma prawa żądać nadania klauzuli egzekucyjnej pomienionemu weksłowi (15. VI. 1932, I. C. 2133/31).

Art. 933. Niedopuszczalnem jest w poszukiwaniu zasądzonej od miasta należności skierowania egzekucji do funduszów, przypadających miastu tytułem opłaty za wodę, ponieważ fundusze te przeznaczone są przede wszystkim na utrzymanie i funkcjonowanie wodociągów i z tego powodu są majątkiem, służącym do zaspokojenia potrzeb publicznych. (3/22. VI. 1932, I. C. 693/32).

Art. 963. Przepis ten nie czyni różnicy między uczestnikami postępowania egzekucyjnego, a osobami, które udziału w niem nie biorą, a zatem i dla tych osób, o ile chcą one skorzystać z drogi zaskarżenia czynności komornika, naruszających ich prawa, obo-

wiązuje przewidziany w art. 963 termin dwutygodniowy, po upływie zaś tego terminu pozostaje im jedynie możność wszczęcia postępowania spornego celem obrony pogwałconych praw podmiotowych. (3. VI. 1932, I. C. 2329/31).

Termin 2-tygodniowy na zaskarżenie czynności komornika obowiązuje również w przypadku, gdy komornik odmówił wykonania wyroku. (25. VIII/22. IX. 1932, I. C. 3005/31).

Art. 1166. Uczestnik działu, nabywający nieruchomości, poddaną działom, uprawniony jest do zaliczenia na poczet zafiarowanej ceny swego udziału; dotyczy to również sprzedaży w drodze działów majątku ruchomego, o ile udział nabywcy jest bezsporny (27. V. 1932, I. C. 2408/31).

Art. 1205. Artykuł ten w związku z ogólną zasadą, wyrażoną w art. 963 U. P. C, wyłącza możność rozpoznania skargi na nieprawidłowe odbycie licytacji, jeżeli skarga ta wniesiona jest po upływie siedmiu dni od daty licytacji, z urzędu zaś Sąd może unieważnić licytację wówczas tylko, gdy naruszony został interes publiczny. (17. VIII. 1932, I. C. 850/32).

Art. 1384. Ustanie czynności sądu polubownego z mocy p. 2 art. 1384 U. P. C. następuje również wówczas, gdy umiera jeden z pośród kilku powodów lub pozwanych. (1. IX. 1932, I. C. 1018/32).

Art. 1597. Przepis art. 1597 U. P. C, o ile dotyczy wierzytelności uprzywilejowanych, ma tylko to znaczenie, że należność wierzyciela uprzywilejowanego może być ważnie zgłoszona po upływie terminu sześciotygodniowego, lecz dotąd jedynie, dopóki pozwala na to stan postępowania; momentem tym jest chwila sporządzenia planu podziału, w tym bowiem momencie ustala się stan, według którego dokonany ma być podział funduszków dłużnika, późniejsze więc zgłaszanie wierzytelności wogóle nie może mieć miejsca. (11. VIII. 1932, I. C. 2994/31).

Art. 1676. Sąd nie ma obowiązku zasiągania zdania rady familijnej, kiedy odrzuca podanie o ubezwłasnowolnienie. (23/30. VI. 1932, I. C. 268/32).

Przepisy tymczasowe o kosztach sądowych.

Art. 31. Żądanie zasądzenia kosztów sądzonych i wynagrodzenia za prowadzenie sprawy, przypadających z mocy ustawy, może być zgłoszone zarówno w toku sprawy głównej przed wydaniem w tej sprawie wyroku, jak i w drodze odrębnego powództwa w terminie, wskazanym w art. 921 U. P. C. (7. IX. 1932, I. C. 909/32).

Witold Świącicki

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)*Prawo agrarne.*

Rozporządzenie tymczasowe Rady Ministrów z 1 września 1919 Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 428 (w art. 1) jak i ustawa z 28 grudnia 1925 Dz. U. R. P. 1926, Nr. 1 poz. 1 o wykonaniu reformy rolnej (w art. 67) uzależniają od zezwolenia władz ziemskich tylko ważność *umów*, a więc aktów zawartych między żyjącymi, dotyczących przeniesienia własności nieruchomości ziemskich, podpadających pod powołane przepisy; nie ograniczają zaś wcale właściciela nieruchomości ziemskiej w możności rozporządzenia swą nieruchomością na wypadek śmierci. (O. z 8. X. 1931 R. 628/31).

Ochrona drobnych dzierżawców rolnych (ustawa z 31 lipca 1924, Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741).

Art. 4 i 5. Przepisy §§ 571 ust. 3 i 482 proc. cyw. o prekluzji spóźnionych zarzutów i wyłączenia nowości w postępowaniu odwoławczem, obowiązują także w sprawach o wypowiedzenie drobnych dzierżawców rolnych. (O. z 15. X. 1931 R. 2021/31).

Art. 6 ust. 2 i art. 7 lit. a. Fakt zapłaty czynszu po terminie ustawowym nie uchyla skutków zwłoki bez względu na to, czy zapłata nastąpiła przed wypowiedzeniem dzierżawy czy po jej wypowiedzeniu. Na dzierżawcy ciąży dowód, że zwłoka w zapłacie czynszu nastąpiła bez jego winy. (O. z 15. X. 1931 R. 2029/31).

Art. 8 lit. 6. Nabywca gruntu, oddanego w dzierżawę, podlegającą ustawie o ochronie drobnych dzierżawców, nie może wypowiedzieć dzierżawy z przyczyny art. 8 lit. b przewidzianej, chociażby dzierżawca posiadał więcej lub taką samą ilość gruntu, jak na bywca, jeżeli poprzedni właściciel gruntu nie mógł korzystać z rzeczzonego przepisu. O. z 12. V. 1932 R. 358/32).

Prawo pracy.

a) Godziny nadliczbowe (art. 1 i 16 ustawy z 18 grudnia 1919, Dz. U. R. P. 1920, poz. 7).

Pracownicy zakładów pracy, istniejących przy Funduszu Bezrobocia, jako zakładów prowadzonych sposobem przemysłowym, choć na zysk nie obliczonych, korzystają z przepisów ustawowych o czasie pracy w przemyśle i handlu. Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych nie należy się, jeżeli wywołana ona została zaniedbaniem pracy w godzinach normalnych. Zapłata za pracę w godzinach nadliczbowych może nastąpić także w innej formie.

niż to przewiduje art. 16, np. w formie dodatku bilansowego, odzieżowego, trzynastej pensji, nie stanowiącej normalnego wynagrodzenia, należnego na zasadzie art. 16. (O. z 23. II. 1932 Rw. 36/32).

Za pracę w godzinach nadliczbowych nie podpadającą pod postanowienia art. 16 ustawy z 18 grudnia 1919 r., pracownikowi należy się wynagrodzenie o tyle tylko, o ile pracodawca wzbogacił się pracą przeciwnika.

Wynagrodzenie to należy się pracownikowi pod powyższem zastrzeżeniem także wówczas, jeżeli płaca pracownika była umówiona w stałej wysokości za pewne okresy czasu bez oznaczenia liczby godzin pracy.

Jeżeli pracownik przy wypłatach powtarzających się nie zgłaszał pracodawcy przepracowanych godzin nadliczbowych, wynagrodzenie pracownikowi się nie należy, chyba że pracodawca o pracy tej skądinąd miał wiadomość. Roszczenie to pracownika nie należy od prowadzenia przezeń wykazu godzin nadliczbowych.

Pracownikowi, zajmującemu stanowisko kierownicze, nie należy się wynagrodzenie za godziny nadliczbowe. (O. z 4. XI. 1932 Rw. 746/32, powzięte w składzie siedmiu sędziów i wpisane do księgi zasad prawnych).

b) Pracownicy umysłowi (roz. z 16 marca 1928, Dz. U. R. P. poz. 323).

Art. 2. Nauczyciele i wychowawcy nie podpadają pod przepisy rozporządzenia z 16 marca 1928. (O. z 12. II. 1932 Rw. 2425/31).

Art. 2. Członkowie policji miejskiej należą do osób, zatrudnionych w urzędzie komunalnym, ich stosunek pracy należy ocenić jako stosunek najmu usług w rozumieniu §§ 1151 i nast. kodeksu cywilnego. (O. z 13. I. 1932 Rw. 2015/31).

Art. 2 i 3. Pracownikiem umysłowym jest ten, kogo w rozporządzeniu z 16 marca 1928 wymieniono jako takiego lub któremu nadano taki charakter w drodze rozporządzenia wydanego na zasadzie art. 3 powołanych przepisów. (O. z 8. IV. 1932 Rw. 329/32).

Art. 2. Jeżeli pracownik spełnia prace fizyczne, cechujące go jako robotnika a zarazem czynności administracyjne lub nadzorcze, któreby go cechowały jako pracownika umysłowego, miarodajną dla rozstrzygnięcia pytania, czy należy go uważać za robotnika, czy też pracownika umysłowego, jest ta czynność, która w jego zajęciach przeważa. (O. z 6. IV. 1932 Rw. 57/32).

Art. 2 L. 1 lit. d. Prowadzenie zwykłych zapisków o wydajności pracy dozorowanych robotników nie jest jednoznaczne ze spełnianiem dodatkowych prac piśmiennych. (O. z 22. XII. 1931 Rw. 2284/31).

Art. 5 L. 1 i art. 25 L. 1. Czternastodniowy termin wypowiedzenia umowy o pracę w okresie próbnym odnosi się do wypadków, w których pracodawca zamierza rozwiązać umowę o próbną pracę przed upływem umówionego lub oznaczonego w ustawie czasu jej trwania. (O. z 6. IV. 1932 Rw. 331/32 i z 29. IX. 1932 Rw. 1273/32).

Art. 32. Pracownik w razie natychmiastowego rozwiązania stosunku służbowego z jego winy nie ma prawa ani do trzech miesięcznej odprawy, ani do płatnego urlopu, ani do zapłaty za brak urlopu. (O. z 6. IV. 1932 Rw. 479/32).

c) Ubezpieczenie pracowników umysłowych.

Wyjaśnienia Ministerstwa Pracy i Opieki społecznej, wydane z powołaniem się na art. 55 ustawy ubezpieczeniowej z 10 czerwca 1921 (Dz. U. R. P. poz. 370) nie mogą stanowić wykładni autentycznej, jeżeli nie zostały ogłoszone w dzienniku ustaw; tem samem nie mają one mocy powszechnie obowiązującej. Wyjaśnienia takie nie wiążą Sądu. (O. z 29. II. 1932 Rw. 254/32).

Obowiązek przymusowego ubezpieczenia prowizorycznych (kontraktowych) urzędników państwowych istniał jeszcze przed wejściem w moc rozporządzenia Prezydenta Rzpl. z 24 listopada 1927 Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911, a to z mocy art. 2 p. 5 ustawy z 16 grudnia 1906 (austr. Dzpp. z r. 1907 Nr. 1) w brzmieniu, ustanowionem ustawą z 10 czerwca 1921 Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 370. (O. z 29. II. 1932 Rw. 254/31).

Art. 106 i 112 rozp. z 24 listopada 1927 Dz. U. R. P., poz. 911. Odpowiedzialność za szkodę powstałą dla rodziny pracownika umysłowego przez niezgłoszenie go do ubezpieczenia w Zakładzie ubezpieczeń pracowników umysłowych ponosi tak właściciel przedsiębiorstwa, jak i pracownik sam, jeżeli był kierownikiem przedsiębiorstwa. (O. z 22. X. 1931 Rw. 1222/31).

d) Pracownicy Kas Chorych (art. 74 ust. 111 i V ustawy z 19 maja 1920 Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272).

Pragmatyki służbowe, regulujące stosunki służbowe pracowników Kas Chorych w b. zaborze austriackim, wydane przed wejściem w moc ustawy z 19 maja 1920, nie zostały przez ustawę tę uchylone. (O. z 12. I. 1932 Rw. 2129/31).

W razie nieistnienia takiej pragmatyki służbowej, należy do stosunków służbowych urzędników Kas Chorych stosować przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzpl. z 16 marca 1928 Dz. U. R. P. poz. 329 o umowie o pracę pracowników umysłowych, obowiązujące od 23 lipca 1928. (O. z 1. VII. 1932 Rw. 639/32).

e) *Pracownicy kolejowi fart. 4 ustawy z 8 listopada 1921*
Dz. U. R. P. 1922 Nr. 2, poz. 5).

Uszkodzenie poniesione przez czasowego pracownika Polskich Kolei Państwowych wskutek wypadku w ruchu kolei, uzasadnia (poza wypadkami odpowiedzialności kolei według przepisów § 46 ustawy z 28 grudnia 1877 austr. Dz. U. z r. 1888 Nr. 1) jedynie publiczno-prawny obowiązek odszkodowania pracownika przez Zakład ubezpieczeń robotników od wypadków; odpowiedzialność zaś kolei w takim wypadku na zasadzie ustawy z 5 marca 1869 Dzpp. Nr. 27 nie ma zastosowania. (O. z 21. I. 1932 Rw. 2692).

f) *Praca młodocianych i kobiet.*

(Art. 1, 4 i 6 ustawy z 2 lipca 1924 Dz. U. R. P., poz. 626, rozp. 29 lipca 1925 Dz. U. R. P., poz. 558 i rozp. z 27 listopada 1925 Dz. U. R. P., poz. 950). Zakaz zatrudniania młodocianych i kobiet w warunkach szczególnie niebezpiecznych przy robotach wzbronionych nie odnosi się do pracy przy młóckarni ręcznej w małym przemyśle gospodarstwie rolnem; za wypadek pracodawca odpowiada jedynie w razie zawnionego niedbalstwa. (O. z 29. XII. 1932 Rw. 2181/31).

g) *Właściwość sądów pracy.*

(Art. 1 rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 Dz. U. P. R. Nr. 37, poz. 350). Spór o dopełnienie ugody, którą strony pozasądowo pogodziły się co do wynagrodzenia za nadliczbowe godziny pracy, jest sporem wynikłym ze stosunku pracy. (O. z 1. III. 1932 R. 39/32). Sprawa wytoczona przeciwko pracodawcy przez cesjonariusza pracownika o zapłatę wynagrodzenia nie należy do właściwości Sądu Pracy. (O. z 4. V. 1932 R. 265/32).

Obywatelstwo polskie.

(Art. 11 L. 2 ustawy z 20 stycznia 1920 Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44). Przyjęcie przez obywatela polskiego urzędu fachowego sędziego obywatelskiego w obcym państwie nie powoduje utraty obywatelstwa polskiego. (O. z 8. X. 1932 Rw. 1198/32).

Spółdzielnie (ustawa z 29 października 1920 Dz. U. R. P.
Nr. 111, poz. 733).

Art. 34 ust. 1. Sąd apelacyjny nie jest władny odmówić stanowczo prośbie o wpis do rejestru handlowego zmiany członków zarządu z powodu tymczasowego zawieszenia w czynnościach członków zarządu według art. 41 ust. 2 i art. 43 ust. 1 ustawy o spółdzielniach bez uprzedniego wyznaczenia terminu w celu uzupeł-

nienia braku podpisów uwierzytelnionych. Zgłoszenie do rejestru spółdzielni zmiany członków zarządu z powodu zawieszenia tymczasowego członków zarządu nie wymaga uwierzytelnienia podpisu zgłaszających, których podpisy w formie wierzytelnej znajdują się już w aktach spółdzielni. (O. z 18. II. 1932 R. 36/32).

Art. 35 ust. 2. Członek wieloosobowego zarządu spółdzielni, który puścił w obieg weksel z własnym tylko podpisem pod firmą spółdzielni i nie dopilnował podpisania wekslu przez dwóch innych członków zarządu, odpowiada osobiście w pełni za zobowiązanie wekslowe, chyba, że wykaże, iż wierzyciel wiedział, że spółdzielnię wiąże tylko oświadczenie, podpisane przez wszystkich trzech członków zarządu. (O. z 29. II. 1932 R. 2633/31).

Renty inwalidzkie.

(Ustawa z 12 lutego 1924 Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 223 i rozp. z 1 września 1924 Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 739).

Orzeczenie o uznaniu za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych wydają tylko władze wojskowe a nie sąd powszechny. (O. z 13. IV. 1932 R. 345/32).

Podatki.

W myśl art. 1 ustawy z 15 lipca 1925 Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550 o państwowym podatku przemysłowym przedsiębiorstwo płaci podatek przemysłowy nie od dochodu i nie od substancji majątkowej, będącej jego własnością, lecz od czynności gospodarczych, stanowiących jego obrót. (O z 16. IX. 2931 R. 1750/31).

Według art. 2 L. 5, art. 35 i 36 ustawy z 12 lipca 1920 Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 517 o podatku rentowym bruttowej mają opłacać podatek rentowy, zaś przedsiębiorcy kopalni są tylko wobec władz skarbowych obowiązani do bezpośredniego obliczenia i wpłacenia tego podatku w kasach skarbowych, przyczem mają prawo potrącenia wpłaconych sum z udziałów brutto odnośnego bruttowa. (O. z 7. IV. 1932 R. 499/32).

Szkoły powszechne.

(Art. 44 ustęp 1 ustawy z 9 października 1932 Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924 oraz art. 11 ustawy z 17 lutego 1922 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143 o zakładaniu szkół powszechnych).

Obowiązek gminy dostarczenia kierownikowi szkoły dwóch morgów gruntu oraz pokrywania wydatków na potrzeby rzeczowe szkół (urządzenie wewnętrzne szkoły, materiały piśmienne) ma charakter publiczno-prawny, natomiast powstałe na tle wykonywa-

nia tego obowiązku przez gminę roszczenia kierownika szkoły o zapłatę równoważnika pieniężnego za niedostarczony przez gminę móg gruntu jakoteż roszczenia kierownika szkoły o zwrot wydatków gotówkowych na podwoły, utrzymanie sal szkolnych oraz potrzeby kancelaryjne są roszczeniami prywatno-prawnymi. (O. z 22. XII. 1931 R. 624/31).

Ochrona lokatorów.

Art. 2 p. 1 lit. a. Dom przeznaczony na pomieszczenie pracowników kolejowych leży na obszarze stacji, chociażby grunt, na którym dom jest wybudowany, skutkiem skrzyżowania obszaru stacji z drogami publicznymi był oddzielony tą drogą od reszty obszaru stacji. (O. z 15. III. 1932 Rw. 193/32).

Kolejowy dom mieszkalny, odgradzony parkanem od obszaru stacji kolejowej oraz mający osobne wejście z ulicy, wskutek czego z budynku tego ani na stację ani ze stacji do budynku bezpośrednio dostać się nie można, nie jest budynkiem położonym na obszarze stacji linii kolejowej. (O. z 7. I. 1932 Rw. 2681/31).

Art. 2, ust. 1 lit. h. Część przestrzeni, wynajęta na samoistne przedsiębiorstwo handlowe (w poczekalni kina na bufet), nie stojące w żadnym związku z lokalem, służącym na cele rozrywkowe, podlega ustawie o ochronie lokatorów. (O. z 7. X. 1931 Rw. 1950/31).

Art. 10 L. 3. Termin do wniesienia skargi o zwrot t. zw. odstępnego nie jest terminem przedawnienia, lecz terminem zawitym; dopuszczenie więc do spoczywania sporu o zwrot odstępnego, wszczętego we właściwym czasie nie powoduje utraty prawa skargi z powodu nienależytego popierania sporu. (O. z 5. I. 1932 Rw. 2258/31).

Art. 11 ust. 1. Kupujący dom z wiedzą, że mieszka w nim lokator, nie może ze skutkiem wypowiedzieć najem lokatorowi, z powodu własnej potrzeby mieszkania. (O. z 24. II. 1932 Rw. 2836/31).

Art. 11 ust. 1. Pozasądowe oświadczenie lokatora wobec właściciela, że mieszkania nie potrzebuje, nie uzasadnia dla właściciela ważnej przyczyny wypowiedzenia. (O. z 5. XI. 1931 Rw. 1366/31).

Art. 11, ust. 2 lit. c. Postępki lokatora, jak obelga słowna, okradzenie właściciela, chociaż jednorazowe, mogą ze względu na swą ciężkość uzasadnić ważną przyczynę wypowiedzenia. (O. z 10. II. 1932 Rw. 2376/31).

Art. 11 ustępn. 3. W przypadkach, przewidzianych w art. 11 ust. 2 lit. a do f, można żądać rozwiązania umowy najmu tak za wypowiedzeniem z upływem okresu najmu, jak i przed nadejściem tego terminu. (O. z 9. II. 1932 Rw. 17/32).

Art. 13. Kto wprowadza się jako sublokator do lokalu, wiedząc o tem, że co do tego lokalu jest w toku spór sądowy o rozwiązanie umowy najmu, nie korzysta z ochrony ustawowej, jaka działającą w złej wierze. (O. z 1. III. 1932 R. 274/32).

Art. 20 ust. 1. Ustalenie w drodze niespornej komornego podstawowego za mieszkanie, zajmowane nie z powodu najmu, lecz bez żadnego tytułu prawnego, nie jest dopuszczalne. (O. z 12. I. 1932 R. 805/31).

Dr. *Włodzimierz Dbałowski*,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR PRUSKI)

Kodeks cywilny.

§ 242. Jakkolwiek co do czasu, w którym wykonane być mogą prawa, określone w § 326 k. c, ustawa nie określiła żadnych terminów, to jednak i w tym przedmiocie miarodajną jest zasada uczciwości i zaufania, niedozwalająca nielojalnego odkładania kroków, koniecznych do urzeczywistnienia praw z umowy. To też przez oczekiwanie ponad miarę, dającą się pogodzić z zachowaniem uczciwego kupca, strona traci prawa z § 326 k. c. a tem samem w ogóle wszelkie prawa z umowy. (20. V. 32. 509/31).

§ 313. a) Forma urzędowa jest konieczna nie tylko dla oświadczenia woli sprzedającego lecz również dla oświadczeń kupującego tak, iż w formę urzędową musi być ujęta cała umowa kupna-sprzedaży. (23. IX. 32. 157/32).

b) Zobowiązanie się do uiszczenia kary umownej na wypadek nieprzyjęcia złożonej w formie urzędowej oferty w przedmiocie sprzedaży nieruchomości wymaga formy urzędowej. (23. IX. 32. 157/32).

c) Czy decyzja właściwej władzy administracyjnej, odmawiająca zezwolenia na przewłaszczenie, jest ostateczna, zależy od okoliczności danego wypadku. Mimo niezaskarżenia odmownej decyzji, nie można jej uważać za ostateczną n. p. w przypadku, gdy, odmawiając zezwolenia na przewłaszczenie, władza wyjaśniła, że udzieli zezwolenia, jeśli zostaną spełnione pewne warunki a strona zainteresowana niezwłocznie warunki te spełniła i o tem władzę zawiadomiła, prosząc ponownie o zezwolenie na przewłaszczenie. (23. IX. 32. 62/32).

§ 2211. Mimo ustanowienia wykonawcy testamentu, spadkobiercy mogą zaciągać zobowiązania ze względu na przedmioty, poddane zarządowi wykonawcy testamentu. W szczególności spadkobiercy mogą zawrzeć kontrakt kupna sprzedaży co do tych przedmiotów i kupujący będzie miał prawo domagać się od spadkobierców wypełnienia przyjętych w tym kontrakcie zobowiązań, nie czekając na zgaśnięcie urzędu wykonawcy testamentu. Kupujący nie będzie atoli mógł przysądzone mu roszczenie zrealizować, dopóki trwać będzie zarząd wykonawcy testamentu. (15. I. 32. 369/31).

Prawo wekslowe.

Art. 4. Zaznaczenie na wekslu: płatny w zastępstwie Banku Polskiego w . . . " oznacza, że weksel jest płatny przez przedstawicielstwo, agenturę Banku Polskiego w danej miejscowości. W dzielnicy zachodniej bowiem ludność używa słowa „zastępstwo” w znaczeniu przedstawicielstwa, agentury, działania w charakterze pełnomocnika i t. p. Weksel jest zatem umiejscowiony. (8. VII. 32. 518/31).

Art. 85. a) Za osobę, przeciw której protest ma być dokonany, ustawa uważa osobę, do której należy skierować wezwanie (o zapłatę, przyjęcie). W razie protestowania weksla domicyljowanego osobą tą jest domicyljat.

b) Protest wekslowy, jak każdy inny dokument publiczny, ulega, w razie potrzeby, wykładni w myśl ogólnych zasad prawnych.

c) Protest weksla domicyljowanego nie jest wadliwy, mimo że na wstępie protestu wekslowego zaznaczono, iż weksel zaprotestowano przeciw akceptantowi, — jeśli w dalszej treści protestu stwierdzono, iż celem okazania weksla i zażądania zapłaty, organ, który protest sporządził, udał się do mieszkania domicyljata, a nie akceptanta, i niezastawszy tam nikogo, założył protest. (8. VII. 32. 518/31).

Rozporządzenie o przerachowaniu zobowiązań prywatnoprawnych.

§ 47. W myśl przepisu tego tylko sam spór o wysokość przerachowania może być załatwiony w postępowaniu niespornem. Prawomocność materjalna uchwały, powziętej w postępowaniu niespornem i rozstrzygającej spór o przerachowanie, dotyczy tylko samego przerachowania i polega na tem, że, o ile przerachowana należność rzeczywiście istnieje, t. j. jest lub będzie uznana przez dłużnika lub stwierdzona prawomocnym wyrokiem, to nie może być już przerachowana ponownie przez sąd w innej wysokości i inaczej niż została już przerachowana prawomocną uchwałą. Nato-

miast w postępowaniu niespornem sąd nie może rozstrzygać prawomocnie ani o legitymacji stron w sporze, czynnej lub biernej, ani o słuszności lub niesłuszności roszczenia ani o jego charakterze osobistym lub rzeczowym. Wszelkie tego rodzaju spory mogą być rozstrzygane tylko w drodze sporu cywilnego a wszelkie dotyczące takich sporów ustalenia w postępowaniu niespornem mają charakter hipotetyczny. (22. I. 32. 320/31).

Rozporządzenie o umowie o pracę pracownika umysłowego
(Dz. U. poz. 323/28).

Art. 1, 29. Umowa indywidualna, na myśl której wypowiedzenie winno nastąpić na sześć miesięcy naprzód na koniec kwartału kalendarzowego, dopuszcza wypowiedzenie w czasie choroby pracownika, chociażby choroba trwała krócej niż trzy miesiące. (24. VI. 32. 123/32).

Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 77. Uchylając wyrok i oddalając skargę z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, Sąd Najwyższy nakłada koszty sporu wszystkich instancyj na powoda. (3. VI. 32. 511/31).

Wojciech Trampl,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUNAŁEM ADMIN.

1. Jest naruszeniem art. 5 ustawy o N. T. A. poz. 400/26 Dz. Ust. jeżeli władza, w razie uchylenia przez N. T. A. orzeczenia z powodu wadliwego postępowania wyrokiem, uznającym uchylone orzeczenie za merytoryczne, w nowem orzeczeniu odmówiła rozpatrzenia odwołania z przyczyn formalnych, w poprzednim postępowaniu nie podniesionych. (2. IV. 1932 r. L. Rej. 5414/30).

2. Gminie nie służy skarga do N. T. A. na orzeczenie Wojewody, którem na skutek odwołania płatnika podatku od placów niezabudowanych (art. 24, ust. 3 rozporz. Prez. R. P. z 22 kwietnia 1927, poz. 372 Dz. Ust.) zmieniono jej orzeczenie wymiarowe. (30. XII. 1931 r. L. Rej. 210/29).

3. Zwolnienie od wszelkich opłat sądowych, przysługujące Zakładowi Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych na zasadzie art. 117 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada

1927 r., poz. 911 Dz. Ust., nie ma zastosowania do opłat od skarg przed N. T. A., gdyż art. 13 noweli o N. T. A. z dnia 25 lutego 1932 r., poz. 186 Dz. Ust. zwalnia od opłat tylko władze i urzędy państwowe i samorządowe. (24. IX. 1932 r. L. Rej. 3953/32).

II. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJN.

4. Pełnomocnictwa w postępowaniu przed instancjami merytorycznymi dla spraw podatku dochodowego nie podlegają specjalnym wymogom formalnym. (7. X. 1932 r. L. Rej. 1064/30).

5. a) Art. 112 p. b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym poz. 314 Dz. Ust. R. P. nie ma zastosowania do spraw o wymiar daniny lasowej.

b) Prawomocnie dokonany wymiar daniny lasowej może być przez władzę zmieniony tylko przy istnieniu warunków, przewidzianych w art. 100 względnie 101 lub 102 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym Dz. Ust. R. P. poz. 341. (27. V. 1932 r. L. Rej. 9076/30).

6. Instancja odwoławcza, orzekając w myśl art. 86 Rozp. Pr. Rz. z dnia 2 marca 1928 r. o postępów, admin. Dz. Ust. poz. 341 o uchybieniu terminu dla odwołania, obowiązana jest w trybie prawidłowego postępowania ustalić okoliczności faktyczne, na których oparła swą decyzję. (6. VI. 1932 r. L. Rej. 6256/30).

7. Zatwierdzenie przez władzę nadzorczą decyzji władzy pierwszej instancji, uchylającej swe poprzednie, już prawomocne, orzeczenie, wydane bez jakiegokolwiek podstawy prawnej, nie jest równoznaczne z wykonaniem przez tę władzę prawa, przysługującego jej z mocy art. 101 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust.). (21. VI. 1932 r. L. Rej. 4250/30).

8. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 (poz. 206 Dz. U.) utracił moc obowiązującą w sprawach dyscyplinarnych na terenie wojewódz-
obowiązującą w sprawach dyscyplinarnych na terenie województw Poznańskiego i Pomorskiego, wyjątkowy przepis art. 35 ust. 1 ustawy o N. T. A. z dnia 3 sierpnia 1922, w brzmieniu ustawy z dnia 25 marca 1926 (poz. 400 Dz. U.), a natomiast wszedł w zastosowanie przepis art. 3 lit. f. tej ustawy, który sprawy dyscyplinarne łączy z pod orzecznictwa N. T. A. (15. III. 1932 r. L. Rej. 6938/31),

III. SPRAWY SKARBOWE.

1. *Należytości i opłaty państwowe.*

9. Kwestję, czy w konkretnym przypadku chodzi o zadatek w rozumieniu art. 134 ustęp ostatni ustawy o opłatach stemplowych z 1 lipca 1926 Dz. Ust. poz. 570, należy oceniać podług norm dzielnicowego prawa prywatnego. (25. I. 1932 r. L. Rej. 6801/29).

10. Zasady dowodzenia długów i ciężarów, zgłoszonych do potrącenia w myśl art. 3 ust. 2 ustawy o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. dzielnicy ros. (poz. 391/23. Dz. Ust.), zawarte w §§ 21 i 22 przep. wyk. (poz. 794/23 Dz. Ust.), nie ograniczają prawa strony do zgłaszania, poza wymienionymi tamże, również innych dowodów. (22. VI. 1932 r. L. Rej. 6916/29).

11. Przejście własności nieruchomości drogą przymusowej licytacji nie jest równoznaczne z umownem przeniesieniem własności, o którym mowa w art. 54 p. 7 ustawy o opłatach stemplowych z 1 lipca 1926, Dz. Ust. poz. 570. (19. IX. 1932 r. L. Rej. 1602/29).

2. *Podatki dochodowe.*

12. Odsetki, doliczone do kapitału na zasadzie § 5 względnie 6 rozporządzenia waloryzacyjnego z 14 maja 1924 poz. 213/25 Dz. Ust., są dochodem w rozumieniu art. 6 ustawy o państw. podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z r. 1925). (13. I. 1932 r. L. Rej. 5801/29).

13. Władzy wymiarowej nie służy prawo kwestjonowania wydatków dobrowolnych, poniesionych przez przedsiębiorstwa w granicach zwyczajnych celem zabezpieczenia dobra własnych pracowników, tak w czasie jak i po ustaniu stosunku najmu pracy (art. 6 ust. 1 ustawy o państw. podatku dochód, poz. 418/25 Dz. Ust.). (18-V. 1932 r. L. Rej. 6896/29).

14. Polski Bank Komunalny Spółka Akcyjna w Warszawie nie jest uwolniony od podatku dochodowego na zasadzie art. 5 p. 7. ani p. 8 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.). (27. VI. 1932 r. L. Rej. 3820/29).

15. Okoliczność, iż Komisja Odwoławcza, mimo zaoczności wymiaru, orzeczonej w myśl art. 50 ust. 5 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.), uwzględniła wyjaśnienia i dowody, przedstawione przez podatnika, nie może uzasadnić skargi kasacyjnej Przewodniczącego Komisji Odwoławczej (art. 73 ust. ostatni). (20. VI. 1932 r. L. Rej. 3444/31).

16. Podatek spadkowy, pobierany na zasadzie ustawy z dnia 29/5. 1920 poz. 299 Dz. Ust. nie należy ani do bezpośrednich podatków, ani do świadczeń przymusowych, potrącalnych od docho-

du ogólnego w myśl art. 10 p. 5 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (31. V. 1932 r. L. Rej. 1496/30).

17. Zaniechanie protokularnego utrwalenia ustnych wyjaśnień podatnika wbrew przepisowi ustawy i rozporządzenia wykonawczego, czyni wymiar zaoczny, orzeczony na skutek ujemnej oceny wyjaśnień wadliwym (art. 63 ustęp 2 w związku z art. 58 i 55 ustęp 2 ustawy o państwowym podatku dochodowym poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.). (18. V. 1932 r. L. Rej. 7807/31).

18. Fakt zaciągnięcia pożyczki na spłatę długów hipotecznych, obciążających nieruchomość płatnika, podlegającego obowiązkowi podatkowemu z art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym Dz. Ust. z 1925 r. poz. 411, nie wyklucza prawa dowodzenia przez płatnika, że koszty zaciągnięcia tej pożyczki należą do wydatków z art. 6 tej ustawy. (26. II. 1932 r. L. Rej. 3457/29).

19. a) Okoliczność, że różnica kursowa nie została efektywnie pokryta w okresie bilansowym, nie wystarcza do uznania dotyczącej pozycji za niepotracalną rezerwę z art. 21 ust. 2 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.).

b) Pozycja tego rodzaju nie będzie rezerwą, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, iż tak buchalteryjnie, jak i gospodarczo należy ją traktować jako niewątpliwy koszt bieżącego okresu bilansowego. (16. IX. 1932 r. L. Rej. 4674/28).

3. *Podatki przemysłowe.*

20. Nieprawidłowe wpisy do ksiąg handlowych, zbadanych w pierwotnym postępowaniu wymiarowym, nie stanowią mimo ujawnienia nieprawidłowości po prawomocności pierwotnego wymiaru — nowej okoliczności w rozumieniu art. 84 ustawy z 15. VII. 1925 poz. 550 Dz. U. o państw. pod. przem. (9. V. 1932 r. L. Rej. 4986/30).

21. W przedsiębiorstwie „warsztatów rolniczych kołdziej-skich” należącym do właściciela gospodarstwa rolnego i prowadzone za świadectwem kategorii XX przemysłowej, wartość produkcji, przeznaczonej na zaspokojenie własnych potrzeb gospodarstwa rolnego nie stanowi obrotu podatkowego w rozumieniu p. 7 art. 5 ustawy o Państwowym Podatku Przemysłowym poz. 550/25 Dz. Ust. (23. I. 1932 r. L. Rej. 1184/28).

22. Otoczki mosiężne i opiłki cyny nie podpadają pod pojęcie szmelcu, użyte w punkcie 6 lit. B. załącznika do art. 7 ustęp ostatni ustawy o państwowym podatku przemysłowym poz. 550 Dz. Ust. z r. 1925 i paragr. 26 rozp. wykon. poz. 560 dz. ust. z r. 1925. (8. VI. 1932 r. L. Rej. 5107/30).

23. Postanowienie ustępu 4 p. 5 art. 5 ustawy z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym (poz. 550 Dz. Ust.) ma również zastosowanie do świadectw przemysłowych. (11. V. 1932 r. L. Rej. 1440/30).

24. Odsetki dyskontowe, pobierane przez przedsiębiorstwa ekspedycyjne od klientów, stanowią obrót podatkowy przedsiębiorstwa w myśl p. 5 art. 5 ustawy z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym (poz. 550 Dz. Ust.). (21. IX. 1932 r. L. Rej. 3752/30).

25. W instytucjach kredytu krótkoterminowego wlicza się do podlegającego opodatkowania obrotu wydatki, obciążające rachunek zbiorowy klientów, na porto, depeze, cło, koszty manipulacyjne, prowizje domicylowe, koszty inkasa, damna, na zapłatę podatku giełdowego oraz na wydawane książeczki czekowe. (21. IX. 1932 r. L. Rej. 4969/30).

26. Utrzymywanie przez właściciela gospodarstwa leśnego oddzielnego składu przy stacji kolejowej poza obrębem własnych gruntów pozbawia go zwolnienia, przewidzianego w art. 2 p. 2 ustawy z 15 lipca 1925 o państw. pod. przem. (poz. 550 Dz. Ust.). (21. IX. 1932 r. L. Rej. 3395/30).

27. Wartość towarów oddanych przez Miejskie Zakłady Zaoptowywania Warszawy innym przedsiębiorstwom, zakładom i instytucjom miejskim, nie mającym odrębnej osobowości prawnej, nie stanowi obrotu, podlegającego opodatkowaniu. (7. X. 1932 r. L. Rej. 1309/30).

28. Spółdzielnie, prowadzące skup zawodowy, mogą korzystać z ulgi, przewidzianej w art. 95 p. 1. lit. b) ustawy z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym (poz. 550 Dz. Ust.). (13. X. 1932 r. L. Rej. 787/30).

4. Podatek od lokali.

29. Ustanowiony w § 8 rozporządzenia wykonawczego z 29 grudnia 1926 poz. 95/27 Dz. Ust. termin dla rozesłania nakazów płatniczych podatku od lokali jest terminem porządkowym. (13. V. 1932 r. L. Rej. 4585/30).

30. Niezbędnym wymogiem uznania pewnych środków za publiczne, jako kryterjum instytucji dobroczynnej z art. 3 p. 3 ustawy z 2 sierpnia 1926 r. poz. 550 Dz. Ust., jest związanie środków przeznaczeniem na utrzymanie instytucji, w sposób, uchylający możliwość innego zadysponowania. (9. XI. 1931 r. L. Rej. 2435/29).

5. Podatki i opłaty samorządowe.

31. Przepis art. 51 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych poz. 747 Dz. Ust.

nie ma zastosowania do samoistnego podatku komunalnego od spadków i darowizn, pobieranego na zasadzie art. 16 tejsze ustawy. (24. II. 1932 r. L. Rej. 1489/30).

32. Pobierany w b. dz. pruskiej na zasadzie art. 2 i 3 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych podatek komunalny od gruntów, położonych poza obszarem gmin miejskich, nie jest dodatkiem do dodatku do podatku gruntowego, pobieranego na rzecz Skarbu Państwa w myśl ustawy z 17. VI. 1921 (poz. 372 Dz. Ust.), lecz pobierany jest samodzielnie w stosunku procentowym do normy podatku gruntowego, ustalonej ustawą z r. 1861 (zb. ust. pr. str. 253). (24. V. 1932 r. L. Rej. 4692/30).

33. Wniesienie przeciw rozdziałowi podatku krajowego między gminy miejskie i powiatowe związki komunalne, do pokrycia tego podatku obowiązane (art. 24 ust. 2 ust. z 11/VIII. 1923 poz. 747 Dz. Ust.), sprzeciwu z § 28 ustawy o daninach powiatowych i prowincjonalnych z 23/IV. 1906 (zb. ust. str. 159) choćby tylko przez jednego z powyżej wymienionych płatników, wyklucza uprawnienie się rozdziału podatku tego także w stosunku do pozostałych płatników. (4. III. 1932 r. L. Rej. 2173/30).

34. Przy obliczaniu ogólnej ilości pracowników pewnego przedsiębiorstwa dla celów rozdziału wpływów podatkowych między gminy zamieszkania tych pracowników (§ 8 ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych w Województwie Śląskiem poz. 30 Dz. Ust. Si. z r. 1926) nie bierze się w rachubę pracowników zamieszkałych w jednej gminie w ilości niżej dwudziestu. (30. IX. 1932 r. L. Rej. 8246/30).

35. Płatnikowi komunalnego podatku wyrównawczego w toku postępowania wymiarowego nie przysługuje prawo kwestjonowania budżetu gminy. (13. IV. 1932 r. L. Rej. 4624/30).

36. a) Artykuł 56 ustawy z 11/VIII. 1923 o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. poz. 747), dotyczący pobierania kar za zwłokę przy daninach komunalnych, nie ma zastosowania do takich kosztów leczenia i pielęgnowania umysłowo chorych itd. w specjalnych zakładach krajowych w b. dzielnicy pruskiej, do zwrotu których obowiązany jest według § 31 a ustawy pruskiej z 11/VIII. 1881 (zb. ust. pr. str. 300) miejscowy związek dla wspierania ubogich na rzecz krajowego (wojewódzkiego) związku dla wspierania ubogich.

b) Skutki zawisłości sporu w postępowaniu sporno-administracyjnym, do których należy także zwłoka w świadczeniu pieniężnym, bieżą od dnia doręczenia skargi stronie pozwanej, a to

w analogicznym zastosowaniu § 291 niem. kod. cywilnego w związku z §§ 253 i 263 procedury cywilnej z r. 1877. (4. V. 1932 r. L. Rej. 7747/30).

IV. SPRAWY URZĘDNICZE.

1. Prawa i obowiązki służbowe.

37. Art. 68 ustęp 4 ustawy z dnia 1. VIII. 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (poz. 462 dz. ust. z r. 1928) — w odróżnieniu od art. 35 tejże ustawy — może mieć zastosowanie tylko w wypadku, kiedy nauczyciel, który zaprzestał pełnienie obowiązków służbowych, nie doniósł właściwej władzy przed upływem 4 tygodni o przeszkodzie w wykonywaniu obowiązków, a władza uzna jego nieobecność w służbie za nieusprawiedliwioną. (25. II. 1932 r. L. Rej. 1294/30).

38. W razie stwierdzenia trwałej choroby nauczyciela, która może spowodować niezdolność do służby, władza nie może skorzystać z uprawnień, przysługujących jej z mocy art. 60 ust. o stos. służb naucz. (poz. 462/28 Dz. Ust.), a mianowicie przenieść go w stan nieczynny dla dobra służby. (12. V. 1932 r. L. Rej. 2318/30).

39. Rozwiązanie stosunku służbowego z nauczycielem na podstawie art. 53 ustawy z 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli poz. 462/28 Dz. Ust. następuje przez jednostronne zarządzenie właściwej władzy z zachowaniem uprawnień zwolnionego do zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy, o ile uprawnień tych nie utracił z innych powodów, przewidzianych w powołanej ustawie. (15. IX. 1932 r. L. Rej. 5406/30).

40. a) W razie zwolnienia ze służby przeniesionego w stan nieczynny nauczyciela na podstawie ust. 4 art. 60 pragmatyki nauczycielskiej z 1. 7. 1926 poz. 462/28 Dz. Ust. władza winna się równocześnie wypowiedzieć co do jego ewentualnych uprawnień emerytalnych.

b) Decyzja, oparta na ust. 4 art. 462 pragmatyki nauczycielskiej z 1. 7. 1926 poz. 462/28 Dz. Ust. co do zwolnienia przeniesionego w stan nieczynny nauczyciela, może być powzięta i podana do wiadomości interesowanego przed upływem pół roku licząc od chwili przejścia w stan nieczynny, atoli z uwzględnieniem przysługujących nauczycielowi uprawnień w ciągu tego całego okresu. (22 września 1932 r. L. Rej. 8427/30).

2. Uposażenie.

41. Art. 82 ustawy uposażeniowej z d. 9 października 1923 r (Dz. U. R. P. poz. 924) ma zastosowanie również i do oficera, zawieszono go w czynnościach służbowych przy postępowaniu przed oficerskimi sądami honorowymi. (16. VI. 1932 r. L. Rej. 4410/32).

42. W myśl art. 8 ustawy z d. 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. poz. 1107) z chwilą, kiedy dany sąd stał się w rozumieniu ustawy mniejszym, do kierownika takiego sądu musi być zastosowany przepis o dodatku za kierownictwo sądem mniejszym. (30. IX. 1932 r. L. Rej. 7207/30).

3. Emerytury i zaopatrzenia.

43. W razie przyznania uposażenia emerytalnego w myśl art. 36 ustawy emerytalnej z dn. 11 grudnia 1923 r. od dnia pierwszego następującego miesiąca po zgłoszeniu i wykazaniu prawa do takiego uposażenia nie podlega potrąceniu z tego uposażenia odprawy, przyznana za inny czas aniżeli uposażenie emerytalne. (3. III. 1932 r. L. Rej. 887/30).

44. a) Do „personelu latającego” w rozumieniu ust. 1 art. 52 ustawy emerytalnej z 11. 12. 1923, poz. 46/24 Dz. Ust., przewidującego podwójne zaliczenie do wysługi emerytalnej czasu przydziału do tego personelu, przebytego podczas pokoju, należą również uczniowie szkoły pilotów.

b) Jest wadliwością postępowania, jeżeli przy zatwierdzaniu orzeczenia Komisji wojskowo-lekarskiej na podstawie § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 9. 4. 1924 poz. 355 Dz. Ust. zatwierdzono je w brzmieniu, zmienionem co do okoliczności istotnych dla „praw służbowych i emerytalnych na niekorzyść strony, a nie podano bliższego uzasadnienia tej zmiany. (31. V. 1932 r. L. Rej. 3113/30).

45. Dla zastosowania przepisu art. 9 pkt. b) względnie art. 12 ustawy emerytalnej z 11. 12. 1923 poz. 46/24 Dz. Ust., dotyczącego nabycia prawa do uposażenia emerytalnego bez względu na czas służby względnie doliczenia pewnej ilości lat w razie powstania trwałej niezdolności do służby oraz do pracy zarobkowej z powodu „działań wojennych w miejscu służbowego pobytu” funkcjonariusza państwowego lub zawodowego wojskowego, nie wystarczy wykazanie przebywania tylko na terenie działań wojennych, lecz koniecznym jest udowodnienie konkretnego, indywidualnie oznaczonego, zdarzenia, wynikającego z działań wojennych, które spowodowało trwałą utratę zdolności do służby wzgl. do pracy zarobkowej danej osoby. (7. VI. 1932 r. L. Rej. 3808/30).

46. a) Zawodowy oficer b. państwa zaborczego austriackiego, odpowiadający warunkom art. 74 austriackiej ustawy z 1875 r., winien być uważany za trwale niezdolnego do służby w rozumieniu końcowego ustępu art. 105 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. w brzmieniu rozporządzenia z 13 grudnia 1926 r. poz. 705 Dz. Ust.

b) na okres lat 18-tu, wskazany w § 74 ustawy z 1875 austr. Dz. U. p. Nr. 158, składają się również p o d w ó j n i e liczone lata służby podczas wojny. (17. XII. 1931 r. L. Rej. 5477/29).

47. W myśl art. 79 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. do wdów i sierot po funkcjonarjuszach państwowych nie ma zastosowania przepis ustępu 3 art. 36 powyższej ustawy, nadający funkcjonarjuszowi państowemu prawo do wyższego uposażenia emerytalnego dopiero od dnia pierwszego następującego miesiąca po zgłoszeniu i wykazaniu prawa do takiego uposażenia. (12. IX. 1932 r. L. Rej. 7085/30).

48. Doliczenie funkcjonarjuszowi państowemu, przeniesionemu w stan spoczynku na podstawie pkt. c art. 29 ustawy z 11 grudnia 1923 poz. 46/24 Dz. Ust., lat pracy zawodowej do wysługi emerytalnej następuje w trybie ust. 2 art. 97 tej ustawy przy wzięciu pod uwagę jego kwalifikacji służbowej, a nie w trybie ust. 2 art. 98. (20. IX. 1932 r. L. Rej. 3809/30).

49. Skorzystanie z uprawnienia § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 9 kwietnia 1924 r. poz. 355 Dz. Ust. do wniesienia odwołania od orzeczenia komisji wojskowo-lekarskiej w przedmiocie danego stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej oraz nieprzyznania związku przyczynowego choroby (kalectwa) ze służbą wojskową, nie stoi na przeszkodzie do przeniesienia zawodowego wojskowego w stan spoczynku przed rozstrzygnięciem wniesionego odwołania. (20. IX. 1932 r. L. Rej. 2976/30).

50. Art. 36 ustawy z 11 grudnia 1923 por. 46/24 Dz. Ust. nie ma zastosowania w wypadku, gdy chodzi o roszczenie funkcjonarjusza państwowego do uposażenia emerytalnego w wyższym wymiarze od tego, jakie przyznano mu już na zasadzie ustawy z 28 lipca 1921, poz. 466, Dz. Ust. przed 1 października 1923 r. (2. V. 1931 r. L. Rej. 3191/29).

V. *SPRAWY SAMORZĄDOWE.*

51. a) Celem stwierdzenia, czy kandydat na członka Sejmiku powiatowego w b. dz. pruskiej władą językiem polskim także w piśmie (art. 24 ust. ostatni regulaminu wyborczego z 12. VIII. 1921 Dz. Urz. Min. b. Dz. pr. poz. 178), może okręgowa komisja wyborcza zadawać kandydatom proste zadania pisemne.

b) Mąż zaufania listy kandydatów (art. 23 regulaminu wyb.) nie jest uprawniony do uzupełniania listy kandydatów, którą reprezentuje, nazwiskami nowych kandydatów w miejsce kandydatów, skreślonych z tej listy według art. 24 ust. 1 tego regulaminu.

c) Przepis art. 18 ust. 2 regulaminu wyborczego, że lista kandydatów zawierać ma podwójną liczbę kandydatów w stosunku do wybrać się mających w danym okręgu członków Sejmiku powiatowego, jest przepisem natury porządkowej. (1. VI. 1932 r. L. Rej. 5024/31).

52. Do ważności uchwał gromadzkich, o których mowa w art. 274 ustawy samorządu gminnego (zb. pr. ces. ros. tom. II), wymagana jest zgoda nie $\frac{2}{3}$ obecnych na zebraniu, lecz $\frac{2}{3}$ wszystkich wogóle członków gromady, uprawnionych do głosowania na zebraniu gromady. (13. VI. 1932 r. L. Rej. 4609/31).

VI. OBYWATELSTWO I PRAWO PAŃSTWOWE.

53. Obywatelstwo jednego z b. państw zaborczych jest przeszkodą do nabycia na zasadzie art. 2 p. 1 i 2 ustawy z 20 stycznia 1920 r. (poz. 44 Dz. Ust.) obywatelstwa polskiego tylko w tym razie, jeżeli nabyte zostało po raz pierwszy lub ponownie po powrocie Polski do bytu państwowego. (20. V. 1932 r. L. Rej. 9415/30).

54. Przynależność do honorowych obywateli dziedzicznych w rozumieniu ustawy o stanach (t. IX. Zb. praw. b. cesarstwa rosyjskiego) nie jest podstawą do nabycia obywatelstwa polskiego na zasadzie art. 2 p. 1 ustęp d) ustawy z 20 stycznia 1920 r. (p. 44 Dz. Ust.) (5. X. 1932 r. L. Rej. 5523/30).

55. Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 grudnia 1927 roku (poz. 996 Dz. Ust.) o granicach państwa nie uchylono obowiązujących w dniu wejścia tegoż rozporządzenia w życie przepisów o wydawaniu paszportów zagranicznych. (14. X. 1932 r. L. Rej. 3677/31).

VII. SZKOLNICTWO I SPRAWY WYZNANIOWE.

56. I. Wniesione na zasadzie § 81 regulaminu wyborczego dla wyboru organów zarządu w gminach wyznaniowych żydowskich z dnia 23 grudnia 1927 poz. 8 Dz. U. z 1928, zażalenie przeciw przeprowadzonym wyborom mogło obejmować zarzuty, skierowane przeciw ważności list kandydatów, które były przedmiotem głosowania.

II. W sprawach wyborczych, podlegających przepisom regulaminu wyborczego dla wyboru organów zarządu w gminach wyznaniowych żydowskich z dnia 23 grudnia 1927 poz. 38 Dz. U. z 1928, do ważności uchwały komisji wyborczej potrzebną była obecność i głosowanie za tą uchwałą conajmniej połowy członków pełnego kompletu komisji, a w tej liczbie i przewodniczącego. (20. V. 1932 r. L. Rej. 3246/29).

57. Posiadanie drugiego miejsca zamieszkania poza obszarem Województwa Śląskiego przez członka Gminy Izraelickiej w Katowicach nie wyklucza opodatkowania go na rzecz tejże gminy wyznaniowej. (7. X. 1932 r. L. Rej. 9530/30).

58. Izraelicka Gmina w Katowicach, która dla celów wymiaru samoistnego podatku wyznaniowego przyjęła dochód płatnika wyższy, niż to ustaliły władze skarbowe dla celów państwowego podatku dochodowego, winna w procesie sporno-administracyjnym stanowisko swe udowodnić. (7. X. 1932 r. L. Rej. 9969/30).

59. Przepis ustępu ostatniego punktu 1. § 8 rozporządzenia wykonawczego z dn. 7 stycznia 1925 (poz. 33 Dz. U.) do ustawy z dnia 31 lipca 1924 o organizacji szkolnictwa (poz. 766 Dz. U.), należy, w związku z § 5 tego rozporządzenia, rozumieć w ten sposób, że inspektor szkolny winien na zasadzie wyniku ostatniego powszechnego spisu ludności, stwierdzić, czy w danej gminie istnieje przepisana ustawą ilość 25% mieszkańców tej narodowości, w której języku chciałyby petent uczyć swoje dzieci, a nie jest powołany do samodzielnego przeprowadzania badań w tym kierunku. (13. V. 1932 r. L. Rej. 2917/29).

VIII. UBEZPIECZENIA.

60. Nauczający w szkołach religijnych członkowie stowarzyszeń religijnych, którzy otrzymują za to pobory pieniężne a nie utrzymanie w naturze, nie są zwolnieni od obowiązku ubezpieczenia w myśl art. 5 p. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 911). (16. III. 1932 r. L. Rej. 8282/30).

61. Biuro notarialne w b. zaborze rosyjskim nie jest zakładem, prowadzonym w sposób przemysłowy w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu od wypadków. (27. V. 1932 r. L. Rej. 4790/30).

62. W wypadkach skierowania przez Kasę Chorych członka Kasy do lekarza prywatnego świadectwa tego lekarza nie może być traktowane jako świadectwo lekarza pozakasowego. (13. V. 1932 r. L. Rej. 9587/30).

63. Obowiązek zabezpieczenia na wypadek bezrobocia w myśl art. 1 ustawy z 18 lipca 1924 r. (Dz. U. poz. 650) rozciąga się zarówno na robotników stałych jak i niestałych względnie dziennych. (14. IX. 1932 r. L. Rej. 5282/30).

IX. SPRAWY ROLNE I GÓRNICZE.

64. Władza administracyjna nie jest powołana do orzekania o nabyciu na zasadzie art. 9 ustawy wodnej (poz. 574 Dz. Ust. z r. 1928) własności gruntów, uzyskanych przez regulację. (24. V. 1932 r. L. Rej. 7197/30).

65. Projekt techniczny gminy, mający na celu wyłącznie zapewnienie gminie wzgl. jej mieszkańcom powszechnego użytkownika wody publicznej (art. 21 ustawy wodnej z 19. 9. 1922, dz. ust. poz. 574 ex 1928), nie jest projektem konkurencyjnym w rozumieniu art. 54 ust. 1 pow. ustawy w stosunku do projektu osoby trzeciej, mającego na celu piętrzenia wody dla zakładu. (9. IX. 1932 r. L. Rej. 4746/30).

66. Osoba, sporządzająca projekt budowy szybu na kopalni węgla w b. Królestwie Kongresowem, winna z uwagi na przepisy §§ 1 i 2 instrukcji Naczelnika Zachodniego Zarządu Górniczego z 1 lipca 1897 r. posiadać ku temu uprawnienie stosownie do postanowień art. 360 i nast. prawa budowlanego (rozporz. Prezydenta Rzeczypospolitej z 16 lutego 1928 r. Dz. U. poz. 202). (27. V. 1932 r. L. Rej. 3667/30).

X. SPRAWY LASOWE.

67. Przepis art. 51 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 czerwca 1927 poz. 504 Dz. Ust. nie ma zastosowania do tych wypadków, w których władze leśne wydały w swoim czasie zarządzenia, dotyczące zalesienia, i te nie zostały w drodze instancji uchylone. (30. V. 1932 r. L. Rej. 1976/30).

68. Przepisy, zawarte w art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 czerwca 1927 poz. 504 Dz. Ust., dotyczą badania na gruncie w wypadkach wymienionych w art. 28, nie dotyczą natomiast czynności, o których mowa w art. 27 tegoż rozporządzenia. (29. IX. 1932 r. L. Rej. 9084/30).

69. W wypadku, gdy z pewnego lasu miały miejsce świadczenia 30% kontyngentu na zasadzie postanowień ustawy z 28 lutego 1919, dz. ust. poz. 229, winny być świadczenia te, na podstawie art. 4 ustawy o poborze daniny lasowej na cele odbudowy kraju, dz. ust. poz. 676 z 1923 r., zaliczone właścicielowi lasu, będącemu płatnikiem daniny, na jej poczet, także wówczas, gdy świadczen dokonał nie on, lecz osoba, na którą w swoim czasie, jako na ówczesnego właściciela drzewostanów, nałożono z tych drzewostanów 30% kontyngent. (6. II. 1932 r. L. Rej. 3044/26).

XI. OCHRONA PRACY.

70. Zarządzenie władzy administracyjnej, pozwalające przedsiębiorcom przemysłu gastronomiczno-hotelowego odrębnego ujawnienia t. zw. procentu kelnerskiego (za usługę) nie sprzeciwia się postanowieniom art. 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. poz. 324). (16. IX. 1932 r. L. Rej. 6082/29).

71. Postanowienie zawarte w art. 15 ustawy z 2 lipca 1924 roku (poz. 636 Dz. Ust.), że w zakładach, w których pracuje ponad 100 kobiet, winien przedsiębiorca utrzymywać dla nich urządzenie kąpielowe oraz żłódek dla niemowląt, uzyskało na zasadzie ustawy z 5 sierpnia 1926 r. (poz. 538 Dz. Ust.) w dniu 29 lipca 1928 r. moc obowiązującą także co do tych dziedzin i zakładów pracy, co do których nie zostało wprowadzone w życie rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej. (5. X. 1932 r. L. Rej. 3220/30).

XII. RÓŻNE.

72. Według ustawy łowieckiej z 13 lipca 1909 r. (gal. Dz. U. i rozp. kraj. Nr. 2 z r. 1910) właściciel gruntu o nieprzerwanej powierzchni conajmniej 115 ha, był uprawnionym do ustanowienia na rzecz osób innych służebności polowania na tymże gruncie. (3. VI. 1932 r. L. Rej. 6312/29).

73. Prawo składania egzaminu, przewidzianego w art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10 czerwca 1927 poz. 476 Dz. Ust. płynie samo przez się z udzielonego na zasadzie art. 14 ustęp 2 tego rozporządzenia pozwolenia na samodzielne wykonywanie czynności techniczno-dentystycznych. (23. VI. 1932 r. L. Rej. 1951/29).

74. Wysłanie przez władze administracyjne rosyjskie pod jawny dozór policji do jednej z gubernji rosyjskich jest równoznaczne z administracyjnym zesłaniem na osiedlenie w rozumieniu art. I lit. a) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o zaopatrzeniu byłych skazańców politycznych (Dz. Ust. poz. 245), przed jego nowelizacją, dokonaną ustawą z 21. III. 1931. (Dz. U. poz. 193). (2. III. 1932 r. LI Rej. 6398/30).

75. Ustanowione w art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 17 września 1926 (p. 560) wyższe przerachowanie 5% pożyczki państwowej z r. 1920, zakupionej za asygnaty z roku 1918 uzależnione jest od tego, że co do tych asygnat spełnione są warunki, określone w art. 2 i 3 ustawy z 20 lipca 1925 (p. 629 Dzł Ust.). (14. IX. 1932 r. L. Rej. 5741/30).

Dr. Włodzimierz Orski,
Prezes Najw. Trybunału Adm.

B. Inne sprawy sądowe

ORGANIZACJA EGZEKUCJI

według prawa o sadowym postępowaniu egzekucyjnym z 27. X. 1932 r.

W dniu 28 października 1932 r. ukazała się w Dzienniku Ustaw (Nr. 93 poz. 803) rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 27 października tegoż roku pod tytułem „prawo o sadowym postępowaniu egzekucyjnym”.

W tym krótkim artykule nie mógłbym objąć całej treści nowego prawa. Zatrzymam się tylko na omówieniu tej części, która dotyczy organów egzekucyjnych i kontroli ich czynności w drodze instancyj.

Pierwszem pytaniem, którem zajęła się Komisja Kodyfikacyjna przy opracowaniu projektu ustawy egzekucyjnej, było zagadnienie: komu należy powierzyć czynności egzekucyjne. Czy egzekucję przeprowadzać ma sąd, czy też komornik.

Zarówno projekt, jak i ogłoszone w Dzienniku Ustaw prawo, stanęły na stanowisku, że zasadniczo egzekucję prowadzi komornik, w wyjątkowych tylko przypadkach czynności egzekucyjne włożone są na sąd.

Komornik więc prowadzi egzekucję z ruchomości, nieruchomości, wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych, z własności górniczej i z prawa wydobywania żywic, z kolei żelaznych, z handlowych statków morskich i statków żeglugi śródlądowej, wreszcie z prawa zabudowy tudzież w pewnym zakresie prowadzi egzekucję roszczeń niepieniężnych.

W tych czynnościach komornik jest organem samodzielnym i sam rozstrzyga wynikające w toku postępowania wątpliwości i podnoszone przez strony spory.

Na każdą jednak czynność komornika służy skarga do sądu grodzkiego. Ustanowiona więc została kontrola, którą sprawuje sąd z inicjatywy strony. Pozatem istnieje stała kontrola ze strony sądu z urzędu. Z mocy bowiem rat. 1 § 4 „sąd może z urzędu wydawać komornikowi zarządzenia, zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji, oraz usuwać spostrzeżone uchybienia”.

Ma zatem sąd prawo w każdym momencie egzekucji, nawet bez skargi osoby interesowanej, wejrzeć w czynności komornika i sprostować dostrzeżone niedokładności.

Jeżeli ten ten przepis będzie rzeczywiście wykonywany, prztem przez sędziego należycie wykwalifikowanego, będzie to wielki sukces w dziedzinie egzekucji.

W związku z tak daleko posuniętą samodzielnością komornika, wymagane od niego kwalifikacje zawodowe musiały być postawione na należytych poziomach. W tej materji wydane zostało rozporządzenie wykonawcze z dnia 1-go grudnia 1932 r. (D. U. Nr. 197 poz. 886), które wymaga od komornika (poza warunkami ogólnymi obowiązującymi urzędników) 1) posiadania wykształcenia, które potrzebne jest dla osiągnięcia stanowiska urzędnika państwowego 2-jej kategorii, 2) odbycia praktyki rocznej u komornika i 3) złożenia odpowiedniego egzaminu.

Jak wyżej zaznaczyłem, czynności egzekucyjne będą spełniane przez sąd tylko w niektórych przypadkach.

Przedewszystkiem do sądu należy dokonanie podziału między wierzycielami funduszków, osiągniętych w drodze sprzedaży, majątku ruchomego oraz z niehipotekowanych wierzytelności i innych praw majątkowych dłużnika, jeżeli uzyskana suma nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzycieli egzekwujących.

Następnie do sądu należy zawsze podział sumy, osiągniętej ze sprzedaży majątku nieruchomego oraz z hipotekowanych wierzytelności i praw.

Egzekucja należy wyłącznie do sądu, z wykluczeniem komornika (oprócz niektórych czynności wykonawczych), w przypadkach: 1) gdy wierzytelność ma być zaspokojona z dochodów, osiągniętych z nieruchomości dłużnika, i gdy w tym celu ustanowiony ma być zarząd przymusowy, 2) gdy zachodzi potrzeba zastosowania do dłużnika, obowiązane do wykonania czynności, której inna osoba nie może wykonać, grzywny lub przymusu osobistego (aresztu), 3) gdy od dłużnika ma być zażądane wyjawienie majątku, potwierdzone przysięgą, 4) wreszcie, niektóre czynności należą do sądu, chociaż postępowanie wszczęte było u komornika, naprz.: sąd ustala oszacowanie kolei żelaznej po zasięgnięciu opinji ministra komunikacji (art. 229 § 2); sąd na wniosek strony lub uczestnika, ustala warunki licytacyjne, odmienne od warunków ustawowych; przed sądem odbywa się całe postępowanie, dotyczące nadlicytacji; sąd wydaje postanowienie co do przybicia i przysądzenia nieruchomości

Do czynności tych wyłącznym sądem jest sąd grodzki. Również sąd grodzki wyłącznie powołany jest do rozstrzygania w pierwszej instancji skarg na czynności komornika i sporów, wynikłych w toku postępowania egzekucyjnego.

Na postanowienie sądu grodzkiego zażalenie do sądu okręgowego nie jest dopuszczone z wyjątkiem przypadków, wyraźnie, w ustawie wskazanych (art. 6 § 1). Tych wyjątków jest niewiele.

wszakże zauważyć należy, że tam, gdzie interes strony może być istotnie naruszony przez błędne rozstrzygnięcie sądu grodzkiego, na odwołanie ustawa zezwala.

Orzeczenie sądu okręgowego w zasadzie jest ostateczne, gdyż nie ulega w żadnym przypadku zaskarżeniu w drodze skargi kasacyjnej. Zakaz ten ostał wprowadzony przez ministerstwo sprawiedliwości, gdyż nie było go w projekcie Kom. Kod.

Nasuwa się tu duża wątpliwość, czy wykluczenie kontroli kasacyjnej w postępowaniu egzekucyjnym odpowiada obecnym warunkom. Trzeba pamiętać, że dotąd jeszcze żyjemy pod wpływem tradycji dawnych ustaw dzielnicowych, zachodzi więc obawa, że tym wpływom ulegnie także nowe prawo egzekucyjne i że wskutek tego jego wykładnia w poszczególnych dzielnicach wykaże znaczne rozbieżności. Tego uniknęłoby się, gdyby o zagadnieniach, związanych z egzekucją (przynajmniej najważniejszych) mógł się wypowiadać sąd kasacyjny, jako organ łączący wszystkie sądy.

Nasz prawodawca niewątpliwie zdawał sobie sprawę, że w sprawach egzekucyjnych, gdzie częstokroć spór dotyczy bardzo wielkich wartości majątkowych i gdzie wynikają bardzo zawiłe zagadnienia prawne, nie w każdym przypadku można poprzestać na jednej lub dwóch tylko instancjach. Dlatego też w niektórych przypadkach zezwolił na odwołanie się od postanowienia 2-jej instancji (sądu okręgowego) do sądu apelacyjnego, jako 3-jej instancji merytorycznej.

Zażalenie do sądu apelacyjnego dozwolone jest: 1) na postanowienie, dotyczące przybicia przy sprzedaży ruchomości, jeżeli cena nabycia przewyższa 50 000 zł (art. 104 § 2), 2) na postanowienie co do przybicia przy sprzedaży nieruchomości (art. 217), 3) na postanowienie co do przysądzenia nieruchomości (art. 221) i 4) na postanowienie co do podziału między wierzycielami funduszów, uzyskanych w drodze egzekucji, jeżeli uzyskana suma przewyższa 50 000 zł.

Poza temi przypadkami odwołanie do sądu apelacyjnego jest wykluczone. Między innymi przypadkami niema skargi na postanowienia sądu okręgowego w tak ważnych z punktu widzenia dłużnika i wierzyciela kwestiach, jak ograniczenie egzekucji, a w niektórych razach także umorzenie egzekucji.

Wprowadzenie trzeciej instancji merytorycznej jest w naszych czasach zjawiskiem niezwykłym, gdyż stoi on w sprzeczności z każdym innym postępowaniem sądowym, a nawet z postępowaniem administracyjnym, które również przyjęło zasadę dwóch instancji merytorycznych.

Można mniemać, że bez naruszenia zasadniczego celu skrócenia postępowania egzekucyjnego, lepiej byłoby zamiast zażalenia do sądu apelacyjnego wprowadzić skargę kasacyjną do sądu najwyższego przynajmniej w przypadkach, gdzie obecnie dopuszczone jest zażalenie do sądu apelacyjnego, oraz w niektórych innych, jak przytoczone wyżej.

Wreszcie nadmienić należy, że wykonanie tytułu egzekucyjnego następuje bez udziału komornika i sądu, jeżeli egzekucja ma być skierowana przeciwko Skarbowi Państwa i dotyczy należności pieniężnej. Wówczas wierzyciel składa tytuł egzekucyjny bezpośrednio odpowiedniemu urzędowi, który obowiązany jest niezwłocznie należność uiścić. To samo stosuje się do należności, przypadających od przedsiębiorstw „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”.

Jednak, gdy należność pieniężna zabezpieczona jest umownym zastawem lub umowną hipoteką, egzekucję prowadzi się według ogólnych przepisów, czyli przez komornika (art. 70).

Wacław Miszewski.

Sędzia Sądu Najwyższego.